Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. VII. Đakovo, rujan 1954. Broj 9

ENCIKLIKA SV. OCA PAPE PIJA XII.

„O SVETOM DJEVICANSTVU"

Časnoj Braći patrijarsima, primasima, nadbiskupima, biskupima i ostalim mjesnim Ordinarijima, koji su u miru i zajednici s Apostolskom Stolicom: *o svetom djevičanstvu*. Pijo XII., Papa.

Časna Braćo! Pozdrav i apostolski blagoslov!

Djevičanstvo i savršena čistoća najljepši ures Crkve (a)

Među najdragocjenije blago, koje je Osnivač Crkve ostavio u nasljedstvo društvu, koje je osnovao, pripada bez sumnje sveto djevičanstvo i ona potpuna čistoća, koja je posvećena Božanskoj službi.

I upravo su iz toga razloga sveti Oci isticali, da je sveto djevičanstvo uzvišeni dar bitno kršćanskog podrijetla. I s pravom primijećuju, da su pogani u starini ovakav način života nalagali vestalkama samo kroz određeno vrijeme (1). I kada Stari Zavjet nalaže obdržavati i paziti na djevičanstvo, nalaže to samo kao prethodni uvjet za brak (2). Osim toga — kako piše sveti Ambrozije — (3) „čitamo, da je i u jeruzalemskom hramu bilo djevica. A što kaže apostol? *A ovo se sve u slici događalo s njima,* (4) da bude predznak onoga, što že doći".

I od apostolskih vremena ta krepost u Crkvi buja i cvate. Kad u *Djelima Apostolskim* piše (5), da su četiri kćeri đakona Filipa bile djevice, to prije označuje životni položaj, nego li mladost.

I ne dugo iza toga i Ignacije Antiohijski spominje djevice pozdravljajući ih (6), koje su zajedno s udovicama sačinjavale priličan dio kršćanske zajednice u Smirni A u drugom vijeku — kako svjedoči Justin — „mnogi su ljudi i žene, koji već imaju ili 60 ili 70 godina, od djetinjsta odgojeni u kršćanskoj disciplini ostali neokaljani" (7). Po malo je rastao broj muževa i žena, koji su svoje djevičanstvo zavjetovali Bogu. Isto je tako sve više značila i služba, koju su u crkvi obavljali, kako smo to na šire izložili u svojoj apostolskoj Konstituciji *„Sponsa Christi„* (8).

Osim toga su i sveti oci — kao Ciprijan, Atanazije, Ambrozije, Ivan Zlatousti, Jeronim, Augustin i mnogi drugi — pišući o djevičanstvu, veličali ga najvećim pohvalama. Ta nauka svetih Otaca, koju su tokom vjekova još više obradili crkveni Učitelji i učitelji kršćanske asceze, zaista mnogo doprinosi stvaranju ili učvršćenju već stvorene odluke kršćana obojega spola, da Bogu zavjetuju vječnu čistoću i da u njoj ustraju sve do svoje smrti.

Djevičanstvo cvate kod brojnih vjernika svakog staleža

Ne mogu se ni prebrojati oni, koji su od prvih vremena Crkve pa do danas svoje djevičanstvo prikazali Bogu: jedni čuvajući neokaljano djevičanstvo, a drugi posvećujući Mu svoje udovištvo nakon smrti bračnog druga, treći konačno — kajući se za svoje grijehe, birajući posve čisti život. A svi s jednom istom odlukom, da će se naime poradi Boga uzdržavati za uvijek od tjelesnih užitaka. Ono što su sveti Oci rekli o ljepoti i zasluzi djevičanstva, svima ovima neka bude poziv, čvrstoća i snaga, da nepokolebivo ustraju u žrtvi, koju su prinijeli, i da ništa, pa ni najmanji dio od te žrtve, koju su stavili na Božji oltar, za se ne grabe i ne prisvajaju.

Dok se ta savršena čistoća traži jednim od triju zavjeta, koje polažu redovničke zajednice (9) i dok je latinska Crkva traži od klerika u

(a) Podnaslovi se ne nalaze u originalu.

(1) Isp. Sv. Ambrozije, *De virginibus*, lib. I; c. 4, n. 15; *De virginitate*, c. 3, n. 13; P. L. XVI, 193, 269.

(2) Isp. *Exod.* 22, 16—17; *Deut* 22, 23—29; *Eccli* 42, 9.

(3) Sv. Ambr., *De virginibus*, lib. I, c. 3, n. 12; P. L. XVI, 192.

(4) *I Cor.* 10, 11.

(5) *Act* 21, 9.

(6) Isp. Sv. Ignacije Antioh., *Ep. ad Smyrn.*, c. 13; izd. Funk-Diekamp, *Patres Apostolici*, sv. I, str. 286.

(7) Sv. Justin, *Apol, I pro christ.*, c. 15; P. G. VI, 349.

(8) Isp. Apostol. Konstit. *Sponsa Christi;* A. A. S. XLIII, 1951, str. 5—8.

(9) Isp. *C. I. C.*, kan. 487.

višim redovima (10) i dok se ona traži od članova svjetovnih Institucija (11), ona isto tako cvate i kod mnogih, koji pripadaju posve laičkom staležu. Postoje muževi i žene, koji se ne nalaze u službenom staležu savršenosti, a ipak se uzdržavaju od svih tjelesnih užitaka, na što su se obavezali odlukom ili privatnim zavjetom, da bi slobodnije mogli služiti bližnjima, i da bi mogli lakže i uže svoj duh sjedinjavati s Bogom.

Obraćamo svoje očinske misli k svim tim predragim sinovima i kćerima, koji su svoje tijelo i svoje srce na bilo koji način posvetili Bogu i potičemo ih žarko, da potvrde odluku, koju su sveto stvorili, i da je marljivo izvršuju.

Budući da postoje neki, koji su u toj stvari zašli s pravoga puta, pa toliko uzdižu brak, da ga stvarno pretpostavljaju i samom djevičanstvu, pa tako podcjenjuju čistoću posvećenu Bogu i i crkveni zakon celibata. Naša nam apostolska služba nalaže, da nauku o uzvišenom daru djevičanstva — napose sada — iznesemo i zaštitimo i da kršćansku istinu obranimo od tih zabluda.

1. Kršćanska nas vjera uči o uzvišenosti djevičanstva

Smatramo prije svega važnim upozoriti, da je Crkva preuzela iz usta svoga Zaručnika, što je bitno u nauci o djevičanstvu.

Kad su se naime učenicima pričinjale preteške ženidbene veze i tereti, što im je Učitelj u razgovoru jasno očitovao, i kada su oni rekli: „Ako je tako između muža i žene, onda nije probitačno ženiti se“. (2), Isus im Krist odgovori, da svi to ne shvaćaju, nego samo oni, kojima je dano; da su neki nesposobni za brak radi naravnih nesposobnosti, druge je spriječila i onemogućila za brak ljudska sila i pokvarenost, a treći opet da se dragovoljno i svojevoljno uzdržavaju od braka, i to „poradi nebeskog kraljevstva“, i završuje ovim riječima: „Tko može shvatiti, neka shvati“ (13).

Tim riječima Božanski Spasitelj ne govori o tjelesnim zaprekama za sklapanje braka, nego o duhovnoj odluci slobodne volje, da se trajno uzdržava od braka i tjelesnih užitaka. Zar nas Božanski Spasitelj ne uči, da oni, koji su odlučili, da će se svojevoljno odreći tih užitaka, naime da će čistoća, da stvarno bude savršena, morati biti vječna, kad ih poređuje s onima, koji su nesposobni za brak po prirodi ili su ljudskom silom natjerani, da ga se odreknu?

Kršćansko djevičanstvo u nauci Otaca i Učitelja

Nadalje, kako su sjajno naučavali sveti Oci i crkveni Učitelji, djevičanstvo nije kršćanska krepost, ako ga ne prihvaćamo „doradi nebeskog kraljevstva“ (14). To znači ako taj način života ne prihvaćamo zato, da bismo se lakše mogli baviti Božanskim stvarima, sigurnije jednom steći vječno blaženstvo i ostale privoditi brižljivim nastojanjem u kraljevstvo nebesko.

Ne smiju si dakle pridijevati čast kršćanskih djevica oni, koji se uzdržavaju od braka zbog prevelike brige za sebe ili zato, da bi izbjegli teretima braka, kako opominje Augustin (15), ili da kao farizeji oholo ističu netaknutost svoga tijela, što osuđuje već i Gangreški Koncil, naime da djevica ili onaj, koji se uzdržava od braka, ne bježi od braka kao od nečeg nepoželjnog, pa niti *poradi same ljepote i svetosti djevičanstva* (16).

Osim toga i apostol naroda, nadahnut Božanskim nadahnućem, ovako veli: „Onaj, koji je bez žene, brine se za ono, što je Gospodnje, kako da ugodi Bogu... a žena neudata i djevica misli na ono, što je Božje, da bude sveta tijelom i duhom“ (17). To je dakle glavna odluka, u tom je najviši razlog kršćanskog djevičanstva: težiti naime za Božanskim i k tome obraćati duh i srce. Htjeti ugoditi Bogu u svemu. Na njega neprestano misliti. Njemu posve posvetiti tijelo i duh.

Tako su riječi Isusa Krista i nauku apostola naroda uvijek tumačili sveti Oci. Od najstarijih su naime vremena smatrali djevičanstvo potpunim posvećenjem duše i tijela Bogu. Tako sveti Ciprijan od djevica traži, „da one, koje su se Kristu zavjetovale, čuvajući se tjelesnih želja i požuda, Bogu služe i tijelom i dušom... „da se ne kite više i nikome se ne nastoje sviđati, nego samo Bogu“ (18). Još dalje ide Hiponski biskup kad veli: „Ne ocijenimo djevičanstvo radi njega samoga, nego radi toga, što je posvećeno Bogu... i ne ističemo na djevicama to, da su djevice, nego što su pobožnim uzdržavanjem posvećene Bogu“ (19). A prvaci svete teologije, sveti Toma Akvinski (20) i sveti Bonaventura (21), oslanjajući se na auktoritet svetog Augustina, vele, da djevičanstvo nema čvrstoće kreposti, ako ne izlazi iz preduzete obveze vječno ga čuvati neokaljano. I doista Kristove riječi o trajnom uzdržavanju od braka potpuno i savršeno privode u djelo oni, koji se vječnim zavjetom obvezuju, da će čuvati djevičanstvo. I s pravom se ne može smatrati boljom i savršenijom odluka onih, koji bi htjeli ostaviti neki otvoreni put, da od njeg odustanu.

Samo ljubav nadahnjuje i oživljuje kršćansko djevičanstvo...

Ovu su vezu savršene čistoće sveti Oci smatrali kao neku vrstu duhovne ženidbe, kojom se duša povezuje s Kristom. I zato su neki išli

---

(10) Isp. *C. I. C.*, kan. 132 § 1.
(11) Isp. Apostol. Konstit. *Provida Mater*, art. 3, § 2; A. A. S. XXXIX, 1947, str. 121.
(12) Matth 19, 10.
(13) *Ibid.*, 19, 11—12.
(14) *Ibid.*, 19, 12.
(15) Sv. Augustin, *De Sancta virginitate*, c. 22; P. L. XL, 407.
(16) Isp. kan. 9; Mansi, *Coll. Concil.*, II, 1096.
(17) *I Cor* 7, 32 i 34.
(18) Sv. Ciprijan, *De habitu virginum*, 4; P. L. IV, 433.
(19) Sv. Augustin, *De sancta virginitate*, cc. 8, 11; P. L. XL, 400, 401.
(20) Sv. Toma, *Summa theol.*, II—II. q. 152, a. 3, ad. 4
(21) S. Bonavent., *De perfectione evangelica*, q. 3, a 3, sol. 5.

tako daleko, da su zadanu riječ, ukoliko bi je pogazili, smatrali i poredivali s preljubom (22). Tako sveti Atanazije piše, da katolička Crkva običaje nazivati zaručnicama Kristovim one, koji žive u djevičanstvu (23). A sveti Ambrozije, pišući izričito o djevičanstvu, ovako veli: „Djevica je ona, koja se udaje za Boga“ (24). Što više, očito je iz spisa istog milanskog naučitelja (25), da od četvrtog stoljeća postoji obred posvete djevica, koji je vrlo slišan onome, s kojim se u naša vremena služi Crkva kod blagoslova sakramenta ženidbe (26).

Iz istog razloga sveti Oci potiču djevice, da svog Božanskog Zaručnika jače ljube, nego bi ljubile onoga, s kojim bi bile vezane ženidbom. I da se Njegovoj volji uvijek pokoravaju i mislima i djelima (27). To im isto piše i Augustin: „Svim srcem ljubite Onoga, koji je posebno lijep među ljudima. To vam je dopušteno. Vaše je srce slobodno od ženidbenih veza... ako biste dakle morale ljubiti svoje muževe, koliko više morate onda ljubiti Onoga, poradi kojeg niste htjele imati muževe? Neka vam dakle bude posve usađen u srce, koji je za vas raspet na križu“! (28). To uostalom odgovara onim riječima i odlukama, što ih sama Crkva traži od djevica na onaj dan, kad se posvećuju Bogu, pozivajući ih, da izgovore slijedeće riječi: „Kraljevstvo svijeta i sav zemaljski sjaj prezreh iz ljubavi prema Gospodinu našem Isusu Kristu, koga vidjeh, koga izljubih, u kog povjerovah (29). Ne postoji dakle ništa drugo, što djevicu tako silno tjera na to, da posveti svoje tijelo i svoju dušu Božanskom Otkupitelju, kao ljubav prema Njemu, kako to veli sveti Metodije, biskup olimpski, stavljajući joj u usta ove prekrasne riječi: „Kriste, Ti si mi sve! Čuvam se čistom za Tebe i držeći u rukama zapaljenu svjetiljku, Tebi, Zaručniče, hitam ususret“ (30). Ljubav dakle prema Kristu potiče djevicu da uđe u samostanske zidine i da tamo za uvijek ostane, da slobodnije i lakše promatra i ljubi svog nebeskog Zaručnika. I ta je ljubav silno potiče, da se svim silama prihvaća djela milosrđa radi bližnjega sve do smrti.

Za te dakle ljude, „koji se ne okaljaše ženama, djevice su naime“ (31), apostol Ivan tvrdi: „Ovi slijede Janje, kamo god pođe“ (32). Razmišljajmo o poticaju, koji im daje sveti Augustin: „Slijedite Janje, jer je i Tijelo Janjeta djevica... S pravom Ga slijedite djevičanstvom srca i tijela, kamo god pođe. Što znači slijediti, ako ne nasljedovati? Jer Krist je trpio za nas i ostavio nam primjer, kako veli apostol Petar, da slijedimo njegove stope“ (33). Ti su svi učenici i zaručnice Kristove prihvatili djevičanstvo, kako veli sveti Bonaventura, „poradi sličnosti s Kristom Zaručnikom, kako postaju po njemu slični“ (34). Njihovoj raspaljenoj ljubavi ne bi baš bilo dosta povezati se s Njime samo vezama duha, nego je svakako potrebno tu svoju ljubav pokazati i nasljedovanjem Njegovih kreposti, a na posebni način uskladenjem svoga života s Njegovim, koji je sav bio proveden na dobro i spas bližnjega. Ako svećenici, ako redovnici i redovnice, ako konačno svi oni, koji su se iz bilo kojih razloga stavili Bogu na službu, gaje savršenu čistoću, to čine prije svega zato, što je njihov Božanski Učitelj djevičanski sve do kraja svoga života. Ovako kliče sveti Fulgencije: „Ovaj je Jedinorođeni Božji Sin, i jedini Sin Djevice, jedini Zaručnik svih djevica, plod svetog djevičanstva, dika i ponos, koji je tjelesno rodilo sveto djevičanstvo, za kojeg se duhovno udaje sveto djevičanstvo, od kojeg sveto djevičanstvo prima snagu, da ostane neokaljano, koji to sveto djevičanstvo krasi, da ostane čisto, koji ga kruni, da vječno slavno kraljuje...“ (35).

... Da lakše i slobodnije služimo Bogu

Držimo da je zgodno, Časna Braćo, više razviti i jasnije izložiti, iz kojeg razloga Kristova ljubav potiče velikodušne duše, da se odreknu braka, i koji tajanstvene veze postoje između djevičanstva i savršenost kršćanske ljubavi. Iz riječi, Isusa Krista, što smo ih gore iznijeli, vidi se, da savršeno uzdržavanje od braka oslobađa ljude od teških njegovih obaveza i dužnosti. A po nadahnuću Duha Svetoga apostol naroda izlaže ovim riječima razlog tog oslobođenja: „A hoću, da ste vi bezbrižni..., a onaj koji je oženjen brine se za svjetsko, kako će ugoditi ženi, pa je razdijeljen“ (36). Treba ovdje upozoriti, da apostol nipošto ne kori ljude, što se brinu za svoje žene, niti žene što nastoje, da se svide svojim muževima. On samo želi istaknuti, da su njihove duše razdijeljene između ljubavi prema bračnom drugu i ljubavi prema Bogu i da ih muče teške brige, radi kojih se — zbog obveza, koje slijede iz skopljenog braka — ne mogu baš lako baviti razmatranjem Božanskih stvari. Bračna dužnost naime, koji su vezani, jasno traži: „Bit će dvoje u jednom tijelu“ (37). Bračni su naime drugovi vezani međusobnim vezama kako u žalosti, tako i u radosti (38). Lako dakle razabiremo, zašto oni

(22) Isp. S. Cipr., *De habitu virginum,* c. 20; P. L. IV, 459.

(23) Isp. S. Atanaz., *Apol. ad Constant.,* 33; P. G. XXV 640.

(24) Sv. Ambroz., *De virginibus,* lib. 1, c. 8, n. 52; P. L. XVI, 202.

(25) Isp. *Ibid.* lib. III, cc. 1—3, nn, 1—14; *De institutione virginis,* c. 17, nn. 104—114; P. L. XVI, 219—224, 333—336.

(26) Isp. *Sacramentarium Leonianum,* XXX; P. L. LV, 129; *Pontificale Romanum:* De benedictione et consecratione virginum.

(27) Isp. S. Cipr., *De habitu virginum,* 4 i 22; P. L. IV. 443—444 i 462; Sv. Ambr., *De virginibus,* lib. I, c 7, n. 37; P. L. XVI, 199.

(28) S. Augustin, *De sancta virginitate,* cc. 54—55; P. L. XL, 428.

(29) *Pontificale Romanum:* De benedictione et consecratione virginum.

(30) Sv. Metod. Olimp., *Convivium decem virginum,* orat. XI, c. 2; P. G. XVIII, 209.

(31) *Apoc.* 14, 4.

(32) *Ibid.*

(33) *I Petr* 2, 21; S. August., *De sancta virginitate,* c. 27; P. L. XL, 411.

(34) S. Bonaventura, *De perfectione evangelica,* q. 3, a. 3.

(35) Sv. Fulgencije, *Epist.* 3, c. 4, n. 6; P. L. LXV, 326.

(36) *I Cor.* 7, 32—33.

(37) *Gen* 2, 24; isp. Matth 19, 5.

(38) Isp. *I Cor* 7, 39.

koji se žele posvetiti Bogu, stalež čistog i djevičanskog života prihvaćaju kao stanovito oslobođenje, naime, da mogu potpunije Bogu služiti i svim silama raditi na dobro bližnjega. Kako bi naime mogao — da se poslužimo primjerima — onaj divni vjesnik Evanđeoske istine, sveti Franjo Ksaverski, kako bi mogao onaj milosrdni otac siromaha, sveti Vinko Paulski, onaj vrijedni odgojitelj mladeži, sveti Ivan Bosko, kako bi mogla ona neumorna „majka umirućih“, sveta Franciska Ksaverija Cabrini podnijeti svoje neizmjerne napore i terete, da su se morali brinuti svaki za potrebe duše i tijela svoje djece i svoga bračnog druga?

Djevičanstvo olakšava duhovno uzdizanje i oplođuje apostolat

Još je jedan razlog, zašto oni, koji se žele posve dati na službu spasenja drugih, prihvaćaju djevičanstvo. Naime taj, što su isticali i sveti Oci, kad govore o koristima djevičanstva, koje mogu postići oni, koji se zato posve uzdržavaju od tjelesnih užitaka, da bi bolje uživali u ushitima duhovnog života. Sigurno se naslada ove vrsti — što su i oni javno priznavali — koja se zakonito javlja iz braka, mora u sebi odobriti. Što više, čisti se brak posebnim Sakramentom posvećuje i oplemenjuje. Ipak treba priznati, da se niže sposobnosti ljudske naravi, poslije bijednog Adamovog pada, protive zdravom razumu i da katkada tjeraju čovjeka, da čini nešto, što nije posve časno. Kako naime piše anđeoski naučitelj, ženidba „zaustavlja dušu, da se daje posve u službu Bogu“ (39).

Da bi tu duhovnu slobodu duše i tijela postigli djetitelji svetih tajna i da se ne bi uplitali u zemaljske poslove, latinska Crkva traži od njih, da se dragovoljno i slobodno odreknu braka, i da se obvežu obvezom vječne čistoće (40). „Pa iako taj zakon, kako je ustvrdio bl. uspomene Naš predšasnik Pijo XI., uopće ne obvezuje svećenike istočne Crkve, ipak i oni cijene crkveni celibat. A kadkada se, kad se radi o vrhovnim stupnjevima hierarhije, nužno traži i zapovijeda“ (41).

Treba dalje primijetiti, da se djelitelji Božjih tajna ne odriču posve braka samo zato, što obavljaju apostolsku službu, nego i zato, što služe oltaru. Naime, ako su se već svećenici Staroga Zavjeta uzdržavali od braka u vrijeme, kad su služili u hramu, da ih ne bi zakon, kao i ostale ljude smatrao nečistima (42), koliko je više zgodno, da blistaju vječnom čistoćom, svećenici Isusa Krista koji svaki dan prikazuju Euharistijsku žrtvu. Što se tiče te savršene uzdržljivosti svećenika, sveti Petar Damjanski opominje ovako pitajući: „Ako je naš Božanski Spasitelj toliko ljubio taj mirisni cvijet savršene čistoće, da se ne samo rodio od Djevice, nego je htio imati djevičanskog hranitelja, kada je još kao maleno dijete plakao u kolijevci, kakvi onda želi da budu oni, koji sada rukuju s Njime, kada vlada neizmjeran i slavan u nebesima?“ (43).

Djevičanstvo ima prednost pred ženidbom

Stoga treba prije svega ustvrditi — što Crkva jasno uči — da sveto djevičanstvo ima prednost pred ženidbom. To je već Božanski Spasitelj savjetovao svojim učenicima kao savjet savršenijeg života. (44). A apostol Pavao, nakon što govori o ocu, koji je udao svoju kćer, veli: „Dobro radi“, i odmah nadodaje: „A koji se ne veže, bolje radi“ (45). Taj apostol, uspoređujući djevičanstvo sa ženidbom, izražava svoje mišljenje ne jednom i to ovim riječima: „Jer bih htio, da svi budu kao i ja... A neoženjenima i udovicama velim: Dobro im je, ako ostanu kao i ja“ (46). Ako dakle djevičanstvo, kako smo ga opisali, nadilazi ženidbu, to je najviše radi toga, što ono ide za postignućem izvrsnijeg cilja; (47) i stoga, što mnogo pridonosi, da se čovjek može posve dati Bogu u službu, dok je naprotiv duh onoga, koji je vezan bračnim vezama i ženidbenim dužnostima, manje više „razdijeljen“ (48).

Promotrimo li obilje plodova, koji iz djevičanstva slijede, tada nam se svakako njegova prednost pokazuje u još većem svijetlu: „jer se po plodu poznaje stablo“ (49).

Djevice su uvijek bile čast i ponos Crkve

Pomisao na onu beskrajnu falangu djevica i apostola, koji su se od prvih kršćanskih vremena pa do danas uzdržavali od ženidbe, da bi se lakše i potpunije iz ljubavi prema Kristu posvetili spasenju bližnjih i tako divno razvili poticaje vjere i ljubavi, ispunjuje nam dušu prevelikom radosti. Naime, iako ne želimo, kako je i pravo, nešto umanjiti ili oduzeti od zasluga i apostolskih uspjeha onih, koji se bore u redovima Katoličke Akcije i postižu plodove svojom marljivošću, koje često ne mogu postići ni sami svećenici, ni redovnici ni redovnice, ipak znamo, da najviše tim posljednjima treba pripisati bez sumnje djela te ljubavi. Oni naime ljudski život, koje god dobi i položaja, velikodušno prate i upravljaju. I kolikogod puta umorno i nemoćno umiru, tu svetu službu drugima predaju kao nasljedstvo, da je nastave. Tako se često događa, da dijete, tek što je rođeno, prihvaćaju djevičanske ruke i sve ima, što bi mu vlastita majka svojom majčinskom ljubavlju mogla dati. A kad postane veće i dođe k razumu, njima se povjerava, da mu u dušu uliju zapovijedi kršćanske nauke i njegov dah napune prikladnim znanjem

(39) S. Toma, *Summa theol.*, II—II, q. 186, a, 4.
(40) Isp. *C. I. C.*, kan. 132, § 1.
(41) Isp. Encikliku *Ad catholici sacerdotii fastigium*, A. A. S. XXVII, 1936. str. 24—25.
(42) Isp. *Lev* 15, 16—17; 22, 4; *I Sam* 21, 5—7; Isp. S. Siric. Papa, *Ep. ad Himer.* 7, P. L. LVI, 558—559.
(43) S. Peter Damjan., *De coelibatu sacerdotum*, c. 3; P. L. CXLV, 384.
(44) Isp. Matth 19, 10—11.
(45) *I Cor* 7, 38.
(46) *Ibid.* 7, 7—8; Isp. 1 i 26.
(47) Isp. S. Toma, *Summa theol.*, II—II, q. 152, aa. 3—4.
(48) Isp. *I Cor* 7, 33.
(49) Matth 12, 33.

i pravo usmjere njegov um i srce. Ako je tko bolestan, opet mu na raspolaganju stoje oni, koji, potaknuti Kristovom ljubavlju, nastoje svojim brigama i prikladnim lijekovima učvrstiti njegovo zdravlje. Ako je tko bez roditelja, ako ga muči bijeda i društvene tjeskobe, ako padne u zatvor, nije lišen utjehe i pomoći, nego ga svećenici, redovnici i redovnice primaju kao bolesni ud otajstvenoga tijela, imajući na umu one riječi Božanskog Spasitelja: „Bio sam gladan i dali ste mi jesti, bio sam žedan i dali ste mi piti, gost sam bio i primili ste me, gol sam bio i pokrili ste me, bolestan sam bio i posjetili ste me, u zatvoru sam bio i došli ste k meni... Zaista vam kažem, kad se učiniti jednomu od najmanje moje braće, meni ste učinili“ (50). A što da kažemo u pohvalu onih propovjednika Božanske riječi, koji daleko od svoje domovine, podnoseći nadljudske napore, obraćaju pogansko mnoštvo na katoličku vjeru? Što o svetim Kristovim zaručnicama, koje im pružaju dragocjenu pomoć? Svima njima ponavljamo riječi, koje napisasmo u apostolskoj Poruci *Menti Nostrae:* „...zakonom celibata svećenik ne gubi onu očinsku povlasticu, nego je povećava, kad ne rađa djecu za zemlju i ovaj bijedni život, nego za nebeski život, koji uvijek ostaje“. (51).

Djevičanstvo nije plodno samo zbog vanjskih pothvata i djela, kojima se mogu lakše posvetiti oni, koji ga prihvaćaju, nego i zbog savršene ljubavi prema bližnjemu, koja se očituje u molitvama, što ih obavljaju raspaljeni ljubavlju prema njima i zbog velikih nevolja, koje rado i dragovoljno podnose iz istog razloga. Tome posvetiše cijeli svoj život Božji sluge i zaručnice Isusa Krista, a osobito oni i one, koji provode svoj život unutar samostanskih zidina.

Konačno, samo djevičanstvo, Kristu posvećeno, po sebi posvjedočava takvu vjeru u nebesko kraljevstvo i pokazuje takvu ljubav prema Božanskom Spasitelju, da nije baš čudno, što ono rađa obilnim plodovima svetosti. Djevica naime i svi oni, koji se daju na apostolat, i koji se obvezuju na savršenu čistoću, njih dakle ogromni broj, krasi Crkvu Božju velikom svetošću svoga života. Djevičanstvo im u dušu ucijepljuje takvu snagu, da ih može natjerati i u mučeništvo, ako je potrebno. A to posve jasno uči i povijest, koja nam iznosi pred oči, na divljenje svima, tolike čete djevica, počevši od svete Agneze Rimske, pa sve do Marije Goretti.

„Andjeoska je krepost„ svjedočanstvo žive ljubavi Crkve prema svom Božanskom Zaručniku

I ne zove se djevičanstvo bez razloga andjeoskom krepošću. Sveti Ciprijan pišući djevicama s pravom ovako tvrdi: „Što ćemo biti, vi ste počele biti. Vi slavu uskrsnuća imate već na ovome svijetu, prolazite kroz svijet bez prljavštine svijeta. Ustrajnošću u djevičanskoj čistoći jednake ste nebeskim andjelima“ (52). Dušom žednom najčišćeg života i žarkom željom postići kraljevstvo nebesko, djevičanstvo se ukazuje kao „dragocjeni biser“ poradi kojaga netko „proda sve što ima i kupi ga“ (53). A oni, koji su vezani ženidbom, kao i oni, koji se valjaju u blatu mana, kada vide djevice, često se dive ljepoti njihove bijele čistoće, i osjećaju, da ih one potiču, da idu za nečim, što nadvisuje sjetilne naslade. To tvrdi Akvinac, pišući slijedeće: „Djevičanstvu se pripisuje najkrasnija ljepota“ (54) i sigurno je tu razlog, zašto djevice sve privlače. Osim toga, zar očito svi ti ljudi i žene ne pokazuju svojom savršenom čistoćom, da je ta moć duha nad pokretima tijela učinak Božanske pomoći i znak čvrste kreposti?

Na posebni je način na mjestu istaći najljepši plod djevičanstva: svete nam naime djevice stavljaju pred oči vidno i savršeno djevičanstvo same Majke Crkve i svetost najtjesnije njezine i njihove veze s Kristom. Biskup se služi ovim riječima obavljajući obred posvete djevica i moleći smjerno Boga, i koje su prema tome vrlo mudro napisane: „da postanu uzvišenije duše, koje ne će prezirati ženidbu, željeti sakramenat, niti nasljedovati, što se ženidbom čini, nego da ljube, što ženidba označuje“ (55).

Činjenica, da su djevice žive slike one savršene veze i neporočnosti, kojom je Crkva povezana sa svojim Božanskim Zaručnikom, služi im bez sumnje na čast. I što one pružaju divni znak svetosti što cvate i one duhovne plodnosti, kojom se odlikuje zajednica, koju je osnovao Isus Krist, to zaista donosi toj istoj zajednici tako veliko i tako silno veselje. O toj stvari prekrasno piše Ciprijan: „To je cvijet crkvenoga stabla, dika i ures duhovne milosti, krasni dar, čisto i nepokvareno djelo hvale i časti, slika Božja, koja odgovara svetosti Gospodnjoj, ljepši dio Kristova stada. Po njima se veseli i krasno cvjeta plodnost Majke Crkve. I kolikogod više brojem djevičanske duše napreduju, toliko više raste i veselje Majke“ (56).

II Osuda zabluda i nauka Crkve u pogledu savršene čistoće

Ta je nauka, koja ističe, da djevičanstvo i celibat posve nadilazi brak, bila jasno izložena, kako rekosmo, već od Božanskog Spasitelja, kao i od apostola naroda. Isto je tako tu nauku proglasio i sveti Tridentinski Sabor (57), na kojem je ona proglašena kao dogma kršćanske vjere, i složno su je naučavali sveti Oci i crkveni učitelji. Stoga su je i Naši Predšasnici, kao i Mi sami, kad nam se god učinilo podesnim izlagali i veoma preporučivali. A budući da i u najnovije vrijeme ima takvih, koji tu nauku, koju je Crkva primila od starijih, napadaju ne bez velike pogibelji i štete za vjernike, smatramo Svojom dužnošću, da ovim apostolskim Pismom uzmemo stvar u

---

(50) Matth 25, 35—36, 40.
(51) *A. A. S.* XLII, 1950, str. 663.
(52) S. Cipr., *De habitu virginum*, 22; P. L. XVI, 462; isp. S. Ambroz., *De virginibus*, lib. I, c. 8. n, 52; P. L. XVI, 202.
(53) Matth 13, 46.
(54) S. Toma, *Summ th.*, q. 152, a. 5.
(55) *Pontificale Romanum:* De benedictione et consecratione virginum.
(56) S. Cipr., *De habitu virginum*, 3; P. L. IV, 443.
(57) Sjednica XXIV, kan. 10.

razmatranje i da otkrijemo i odbacimo zablude ovakve vrste, koje se vrlo često iznose pod prividnim izgledom istine.

Čistoća ne škodi ljudskom organizmu

Prije svega su sigurno zastranili oni, koji daleko od općeg mišljenja liječnika, kojih je mišljenje Crkva uvijek cijenila, smatraju naravni instinkt spolnog nagona važnim i višim zahtjevom ljudskog ustrojstva i odatle zaključuju, da čovjek ne može cijeli život potiskivati tu težnju bez pogibelji za svoje tijelo, a najviše bez opasnosti, da mu stradaju živci i da prema tome čistoća nanosi i štetu ravnoteži ljudskog organizma.

Onaj zahtjev, kako s pravom kaže sveti Toma, u našoj naravi leži dublje usađen, koji se odnosi na njezino održavanje, dok je naklonost, koja nastaje iz seksualnih poriva na drugom mjestu. I osim toga ravnanju i poticanju ljudskog razuma pripada, što je posebna povlastica naše ljudske naravi, sve te instinkte i porive te vrste ublažívati i pravim gospodstvom nad njima, učiniti ih plemenitijima (58).

Nažalost, poslije prvog Adamova grijeha, uznemirene tjelesne sposobnosti nastoje zagospodariti ne samo osjetilima, nego i dušama, zamračujući pamet i slabeći volju. I zato nam se daje milost Isusa Krista, posebno po sakramentima, da živeći po duhu, tijelo dogonimo u pokornost (59). Krepost čistoće ne traži od nas, da ne osjećamo žalac požude, nego prije to, da je podložimo zrelom razumu i zakonu milosti, boreći se svim silama za ono, što je u ljudskom i kršćanskom životu plemenitije.

Da bismo stekli savršeno gospodstvo duha nad tijelom, potrebno je uzdržavati se ne samo od čina, koji se izravno protive čistoći, nego velikodušno i rado ostaviti i sve ono, što se i izdaleka više ili manje protivi činima te kreposti: tada naime duh potpuno ravna tijelom i duhovni svoj život može razvijati mirno i slobodno. Tko dakle ne vidi od onih, koji se oslanjaju na kršćanska načela, da savršena čistoća i djevičanstvo ne samo da ne škodi naravnom rastu muževa i žena i naravnom napretku, nego, što više, da ga povećaje i oplemenjuje?

Djevičanstvo posvećuje bolje od ženidbe

Nedavno smo sa žalosnim srcem osudili mišljenje onih, koji idu dotle, pa misle, da je ženidba jedino sredstvo, kojim se može zaštititi naravni rast ljudske osobe i potrebna savršenost (60). Neki naime tvrde, da Božanska milost, koju sakramenat ženidbe daje *ex opere operato* tako čini izvršavanje ženidbe svetim, da postaje uspješnije sredstvo za spajanje pojedinih duša s Bogom, od samog djevičanstva, kad je baš kršćanski brak sakramenat, a ne djevičanstvo. Izjavljujemo, da je ta nauka lažna i štetna. Sigurno je, da taj sakramenat daje Božansku milost zaručnicima, da mogu sveto izvršavati ženidbenu dužnost. Sigurno učvršćuje vezu međusobne ljubavi, kojom se oni međusobno povezuju. Ali sigurno nije zato ustanovljen, da izvršavanje braka učini kao nekim sredstvom, po sebi prikladnijim, da bi duše zaručnika vezom ljubavi jače privezao sa samim Bogom (61). Naprotiv, zar apostol Pavao ne priznaje bračnim drugovima pravo, da da se kroz neko vrijeme uzdrže od bračnih dužnosti, da bi se mogli baviti molitvom (62), zato što takvo uzdržavanje čini slobodnijim duh, koji se želi posvetiti nebeskim stvarima i molitvi Bogu?

Konačno, ne može se tvrditi — kako to neki rade — da je „međusobna pomoć“ (63), koju zaručnici u kršćanskoj ženidbi traže, savršenija pomoć od *samoće srca*, kako vele, djevica i neženja, da bi postigli vlastito posvećenje. Naime, iako su se svi oni, koji prihvatiše stalež savršene čistoće, odrekli ljudske ljubavi, nipošto se radi toga ne može ustvrditi, da su zbog toga odricanja umanjili ili iznakazili svoju ljudsku osobu. Oni naime od nebeskog Davaoca darova primaju nešto duhovno, što onu „međusobnu pomoć“, koju daju bračni drugovi jedno drugomu, znatno nadvisuje. Budući da se oni posve predaju njemu, koji je njihovo počelo, i budući da s njime sudjeluju na istom životu, sebe same nipošto ne umanjuju, nego se vrlo mnogo uvećavaju. Tko naime može potpunije od djevica pripisivati one riječi svetog Pavla: „Živim, ali ne živim ja, nego živi u meni Krist?“ (64).

Iz tog razloga premudro Crkva smatra, da treba štititi svećenički celibat. Znade naime, da on jest i da će biti izvor Božanskih milosti, koje ih čvršće povezuju s Bogom.

Apostolat u djevičanstvu je plodonosniji

Držimo da je na mjestu s nekoliko se riječi osvrnuti i na zabludu onih, koji, da bi mladiće odvratili od sjemeništa ili djevojke od redovničkih ustanova, nastoje im utuviti u dušu, da Crkva danas više treba ispovijedanje i pomoć kršćanske vjere onih, koji, vezani brakom, provode zajednički život s ostalima, nego li pomoć svećenika i redovnica, koji se zbog položenog zavjeta čistoće na neki način otcijepljuju od ljudskog društva. Svatko uviđa, Časna Braćo, kako je navedeno mišljenje lažno i opasno.

Daleko je od nas, da bismo željeli zanijekati i ne priznati katoličkim ženidbenim drugovima, da mogu ostvariti divne i spasonosne plodove svjedočanstvom svoje kreposti, primjerom svoga kršćanskog života, gdje god se nalazili i u kojim se god životnim okolnostima kretali. Ipak, koji iz toga izvodi tvrdnju, da je bolje živjeti u braku, nego se posve posvetiti Bogu, bez sumnje izvrće i miješa pravo stanje stvari. Živo naime želimo, Časna Braćo, da oni, koji su već sklopili ženidbu ili koji je kane sklopiti, budu na zgodan način poučeni, da su pod te-

(58) Isp. S. Toma, *Summ Th.*, I—II, q. 94, a. 2.
(59) Isp. *Gal* 5, 25; *1 Cor* 9, 27.
(60) Isp. Allocutio ad Moderatrices supremas Ordinum et Institutorum Religiosarum, 15. rujna 1952; A. A. S. XLIV, 1952, str. 824.
(61) Isp. Decret sv. Oficija, *De matrimonii finibus*, 1. travnja 1944. A. A. S. XXXVI, 1944. str. 103.
(62) Isp. *1 Cor.* 7, 5.
(63) Isp. *C. I. C.*, kan. 1013 § 1.
(64) *Gal* 2, 20.

škom obvezom obvezani, ne samo pravo i valjano odgajati svoju djecu, koju imaju ili koju će imati, nego i svjedočanstvom svoje vjere i primjerom svoje kreposti ostale koliko mogu pomagati. Ipak moramo, po dužnosti svoje službe, posve osuditi one, koji nastoje mladiće odvratiti od ulaska u sjemenište ili od Redova i Kongregacija i od održavanja svetih zavjeta, savjetujući im, da bi mogli, ako bi sklopili ženidbu, kao očevi i majke, otvorenim i javnim ispovijedanjem svoga kršćanskog života, postići veće duhovno dobro. Sigurno bi bolje i ispravnije učinili, ako bi one bezbrojne, koji žive u braku, koliko mogu više poticali, da pomoćnim svojim radom rade u apostolatu u laičkim redovima, nego li da mladiće, kojih danas — nažalost — nema mnogo i koji se žele posvetiti Božanskoj službi, nastoje odvraćati od djevičanstva. Uz ovo zgodno piše Ambrozije: „Uvijek je spadalo na svećeničku milost bacati sjeme čistoće i buditi ljubav prema djevičanstvu“ (65).

Osim toga smatramo da je potrebno spomenuti, kako je posve krivo tvrditi, da su oni, koji su posve prihvatili savršenu čistoću, stranci u ljudskoj zajednici. Svete naime djevice, koje svoj život posvećuju službi siromašnih i bolesnih, ne praveći nikakvu razliku među njima prema rodu, socijalnom redu ili vjeri, zar se intimno ne sjedinjuju s njihovim bolima i bijedama, zar ih nježno ne ljube, kao da bi u stvari bile njihove majke? Isto tako i svećenik, potaknut primjerom Božanskog Učitelja, obnaša službu dobrog Pastira, koji poznaje svoje ovce i poimenice ih zove (66). I baš radi savršene čistoće, koju gaje ti svećenici, redovnici i redovnice, mogu se svima dati i sve ljubiti Kristovom ljubavlju. Pa i oni, koji provode kontemplativni život zaista mnogo pridonose dobru Crkve, jer ne samo svoje molitve i vapaje, nego i svoju žrtvu prinose za spas drugih. I ako se u sadašnjim vremenima dadu na djela apostolata i ljubavi, koja smo pokazali u apostolskom Pismu *Sponsa Christi* (67), i iz toga ih razloga treba pohvaliti. I ne mogu se smatrati strancima u ljudskom društvu, kad kad upravo dvostruko rade na njihovu duhovnom napretku.

(Nastavit će se)

(65) S. Ambroz., *De virginitate*, c. 5, n. 26; P. L. XVI, 272.
(66) Isp. Jo 10, 14; 10, 3.
(67) Isp. *A. A. S.*, XLIII, 1951, str. 20.

Haec doce et exhortare

(Nacrt za propovjedi o glavnimaršć. istinama)

32. Nerazrješivost braka

Braneći nerazrješivost ženidbe, naša je Crkva izopćila tri kralja: jednog danskog, jednog španjolskog i jednog engleskog kralja.

Mogla je čitavu Englesku sačuvati u pravoj vjeri, da je dopustila kralju Henriku VIII., da se rastavi od prve i dovede drugu ženu. Ali radije je pregorjela Englesku, nego i jednu riječ Kristovu.

Silni Napoleon uspio je Papu odvesti u ropstvo, ali ni od zarobljenog Pape nije mogao dobiti dopuštenje za rastavu i ponovnu ženidbu.

Kad bi sutra sav svijet htio otpasti od Kristova Evanđelja, Crkva bi ga morala žrtvovati, ali ne bi smjela dopustiti, da se netko ponovno vjenča, dok mu je prva žena živa.

Prije će nebo i zemlja proći, nego ispasti točka ili zarez iz zakona, dok se sve ne ispuni.

Zašto? — Odmah ćemo na to odgovoriti!

1. **Nauka sv. Pisma.** — Krist je podigao brak na sakramenat i dao mu onu prvobitnu čistoću: jedinstvo i nerazrješivost. On nam je dao tu sigurnu nauku o nerazrješivosti braka, koju Crkva mora strogo provoditi u život, jer tako je ustanovio i odredio Bog, a ne ljudi. Spasitelj je jasno rekao: „Što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja!“ (Math 19,6). Zar treba jasnije reći, da se to i na Crkvu odnosi, koja se sastoji ne od anđela, nego od ljudi? Da isključi svaku sumnju o tome, veli Spasitelj još jasnije: „Svaki, koji otpusti svoju ženu i uzme drugu, čini preljub i koji se oženi otpuštenom, čini preljub“ (Luc 16, 18). Može li nam dakle Bog jasnije pokazati svoju volju? Preljub čini zato, jer je ona prva ženidba nerazrješiva, pa zato ni druga ne može biti valjana.

Apostoli su jasno shvatili te Kristove riječi i dalje ih tumačili i čvrsto ih se držali. To nam dokazuju riječi i izlaganja sv. Pavla u poslanici Rimljanima, gdje veli: „Udata žena vezana je zakonom za muža, dok on živi... Zato, dok joj je muž živ, zvat će se preljubnicom, ako pođe za drugoga muža“ (7, 2—3). A u poslanici Korinćanima piše: „A oženjenima zapovijedam, ne ja, nego Gospodin, da se žena od muža ne rastavlja“ (7, 10). Nije li nam već iza svega ovog dosta jasno? Treba li nam još dokaza, da nitko osim Boga ne može rastaviti muža i ženu, ako je među njima sklopljen brak? A Božji zakon rastave je samo: s m r t !

2. **Sakramenat.** — Sv. Pavao kaže za ženidbu: „Ovo je veliki sakramenat, a ja vam kažem u Kristu i Crkvi“ (Eph 5, 32). Misli time reći: ženidba kršćana, ženidbena njihova veza je slika veze između Krista i Crkve. A veza između Krista i Crkve je nerazrješiva. Ona će trajati doklegod živi Krist i Crkva, a to znači — na vijeke. Tako je i brak nerazrješiv — ne doduše do vijeka — nego do smrti jednog od supruga.

K ovomu možemo dodati razlog, koji izvodimo iz položene zakletve. Supruzi polažu zakletvu vjernosti, kojom se obavezuju, da će biti jedno drugom vjerni do groba. Zakletva je poseban čin vjere i iz nje proizlazi teška obveza obdržavanja onoga, što je zakletvom obećano. I

snaga moralne obveze je po svojoj naravi teška, jer krepost vjere obvezuje pod teški grijeh.

3. **Blagodati narazrješivosti.** — Ne samo Kristove riječi i nauka, ne samo snaga sakramenta i zakletve, nego i blagodati nerazrješivosti prema obitelji, Crkvi, državi, djeci, odnosno zle posljedice raskidanja braka, moraju nas uvjeriti, da je Bog zaista najbolje uredio, kad je izrekao riječi: „Što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja!“

Nerazrješivost daje braku stalnost, čistoću i sigurnost, a tjera daleko svaki osjećaj straha, nesigurnosti i nestalnosti. Nerazrješivost braka je tvrđava za zaštitu bračne vjernosti i čistoće. Ona uklanja ženi svaki strah, da će je muž jednoga dana ostaviti, naročito u starosti.

4. **Dobro društva i dobro djece.** — U braku pripada dvoje ljudi jedno drugomu. Skupa stupaju u tako usku vezu, da se uža ne može zamisliti. Ja sam tvoj, kao što si ti moja. Dokle bi došlo ljudsko dostojanstvo, poštenje, kad bi samo predanje glasilo na rokovni otkaz? Zar mogu muževi odbaciti svoje žene, kao iznošeno odijelo? Tada bi čovjek bio doista ponižen, i kad bi negdje bio takav svijet, u kojem zloća slavi pobjedu, tad se ne bi smio taj život nazvati ljudskim životom, ni društvo ljudskim društvom.

Oslobodi bure njegovih obručeva i ono će se raspasti. Obruč, koji drži društvo jest nerazrješivi brak. Raspadne li se obitelj, raspada se u isto vrijeme društvo. Može li biti potpuna vjernost, zajednička suradnja, ako se obje strane boje, da će jedna strana napustiti drugu?

A što je najžalosnije, što će biti od djece, čiji se roditelji rastave? — Moja duša svaki put zadrhti, kad mi se spomene život takove djece.

Dogodilo se to jednom vjeroučitelju. Sreo je nekadašnju učenicu, 18-godišnju djevojku. Upita je: Kako je? — Hvala na pitanju: Dobro! — Što ima kod kuće novo? — Nisam davno bila kod kuće. Dosad sam bila kod svoje majke, koja se rastavila i po drugi put udala. Očuh me volio. Sad se moja majka ponovno sastala, ali tamo je ne mogu slijediti? — Ta ne ćete valjda ostati kod svoga očuha? Vratite se svom pravom ocu! — K njemu ne mogu, jer se i on ponovo oženio a ima i djece, te je sretan, da me ne vidi. — Pa kuda ćete sada? — Putujem s ovom gospođicom i čas sam tu, čas tamo. Velika suza pade niz lice siromašne djevojke.

Predragi u Kristu! Jeste li ikad vidjeli mladu ptičicu, koju je oluja izbacila iz njezina gnijezda? I kako samo gleda preplašeno u svijet? Isto i ovo dijete. Koga da ljubi? — Zar oca? Ali kod njega sjedi druga žena, koja nije njezina majka. Zar majku? Ta kad onaj, koga, ona ima, nije njezin otac. Siromašna su to i bijedna djeca.

O roditelji, koji ste se nakanili rastaviti, ako vas ništa ne može zaustaviti od rastave braka, tad pomislite barem na izgubljenu sreću vaše djece!

O rastavljeni i rastavljene dignite se iz gliba svojih nesreća! Iz ruševine napuklog obiteljskog središta! Vratite se s puta potkopavanja ljudskog društva, kulture i civilizacije!

Ima li među vama tkogod, koji je čuo za povijest supruge finskog hercega, za Katarinu Jagello? — Mislim, da vas je malo!

Tko bijaše ta Katarina Jagello? Supruga finskog hercega Ivana Wassa. Neprijatelji Švedani uhvatiše Hercega i osudiše u Stockholmu na doživotnu robiju. U najvećoj hitnji požuri se Katarina švedskom kralju u Stockholm.

— Dopustite mi, veličanstvo, — molila je ona — da slijedim svoga muža u tamnicu!

— Ali, Madame, — poviče kralj — kamo vi mislite? Zar ne znate, da vaš muš ne će nikada više vidjeti sunčanog svijetla?

— Znam, veličanstvo!

— Znate li da on nije više herceg, nego zarobljenik, svrgnut s prijestolja?

— Znam, veličanstvo. Sasvim svejedno, da li je slobodan ili zarobljen, da li je kriv ili nevin, Ivan Wassa ostaje uza sve to moj muž!

Kod tih riječi kralj se smeška. — Ali, Madame, mislim, da po osudi ovoga buntovnika, ništa vas više ne veže s njim... Nakon svega vi ste slobodna.“

Katarina na ove riječi ne odgovori ništa. Samo mu pokaza svoju ruku sa vjenčanim prstenom: — Čitajte, veličanstvo!

Na vjenčanom prstenu stajahu napisane dvije reči: „Mors sola — Samo smrt!“ I Katarina uđe u zarobljeništvo zajedno sa svojim mužem, gdje je sedamnaest godina provela u tamnici, dok napokon kralj Erich umre i Ivan Wassa postade ponovno slobodan.

Mors sola! — Samo smrt! može me od njega rastaviti. Bio on zdrav ili bolestan, bogat ili siromah, jak ili slab, lijep ili ružan, drag ili mušičav — sasvim svejedno. On je moj muž. osim smrti od njega me ne može ništa rastaviti!

Mors sola! — Samo smrt je ona, koja vas može rastavlti!

33. Mješovita ženidba

„Ne sklapaj braka s kćerima stranaca“ (Deut 7, 3), „Tri mi se stvari dopadaju, i one su mile Bogu i ljudima: sloga među braćom, ljubav prema bližnjemu i muž i žena, koji pristaju jedan drugome“ (Sir 25, 1). „Ako jedan gradi a drugi ruši, što imaju više odatle nego muku. Ako se jedan moli, a drugi psuje, čiji će tada glas dijete slušati“ (Sir 24,23).

Apostol naroda Pavao piše u jednoj svojoj poslanici: Brak koji se sklapa između kršćana, treba da bude odsjev veze između Krista i Crkve. Krist i Crkva su jedno u mislima i željama. Ne

čudite se stoga, što je Crkva kroz sva vremena za brak među kršćanima tražila jedinstvo duha. Jedan brak nema jedinstva duha, a to je mješoviti brak. Crkva ga je strogo zabranila. Ona ga dopušta da spriječi još veću nesreću: odpad katoličkog bračnog druga i djece. U najnovije vrijeme Pio XI. postavio je iz ljubavi prema dušama ponovno jednu signalnu ploču. Stanimo malo kod te ploče i zamislimo se. Na životnom putu mješovitoga braka stoje tri postaje križnoga puta: 1. Dan vjenčanja bez jedinstva duha. — 2. Dan krštenja bez mira duša. — 3. Dan smrti bez mira srca.

Da me ne biste krivo shvatili, prije nego što budem o tome govorio, ističem tri stvari: Ne ću u ovoj propovijedi reći o inovjercima ni jedne jedine neljubazne riječi. Svijestan sam, da nam glavna zapovijed kršćanstva nalaže, da kod onih, koji su mi povjereni, sačuvam ono što im je najdragocjenije, blago katoličke vjere.

Danas ne govorim o onim župljanima, koji su već u mješovitom braku. Što je učinjeno, učinjeno je. Oni neka spasavaju, što se dade spasiti i čuvaju, što se dade sačuvati. U mješovitim brakovima iznimno, se nađe i primjera divnog junaštva i čvrstoće u vjeri. Slijedite ih!

A onima, koji još stoje pred odlukom, velim: Pazite!

1. Dan vjenčanja bez jedinstva duha! — Kako je uzbudljivo lijep prizor, kad u jutro vjenčanoga dana zaručnica i zaručnik, ujedinjeni u vjeri, kleče uz pričesnu klupu, a zatim stupaju oltaru i tako čvrsto povezuju svoja srca jedno s drugim, da ih nikakva zemaljska sila nije u stanju rastaviti. Mi osjećamo, zar ne: ono što brak čini brakom, nije zajednica tijela, nego duše. „Dva srca, samo jedan kucaj. Dvije duše, samo jedna misao“. Kako izgleda jedinstvo duha u mješovitom braku? Katolički bračni drug kleči u ispovijedaonici, da se očisti od krivice grijeha za sveti put do oltara. Gdje je drugi bračni drug? Katolička stranka kleči uz pričesnu klupu poput udovice, koja mora osamljena kroz život. Moj Bože, takav brak je duševno već rastavljen, prije nego što je sklopljen. Zatim oni zajedno pristupaju oltaru, da jedno drugome kažu: „Da“. Ne varajte se! Nikakav vjenčani prsten, pa bio on neznam kako sjajan, i nikakav „da“ bio on ne znam kako oduševljen, nije u stanju premostiti onaj jaz, koji među njima stvara razliku u vjeri. Za katolika je ženidba jedan od svetih sakramenata, jednako sveta kao i krštenje. Za protestantsku ženidbu rekao je jedan njihov začetnik: „Ona je svjetovna stvar, kao i svaki drugi svjetovni posao“. Za katolike je ženidba nerazrešivi ženidbeni vez o kome Evanđelje kaže: „Što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja“. Kod inovjeraca brak se može poništiti i često se stvarno poništava.

Jedna katolička djevojka, koja je ostala bez roditelja, pošla je svojoj tetki u grad. Neki trgovac, inovjerac, zamoli njenu ruku. Djevojka ispočetka nije htjela. Konačno je pristala. Zaručnik je obećavao sve, što je ona željela. Uskoro zatim Bog ih je obdario djetetom. Unatoč primjedbi na dano obećanje, dijete nije bilo katolički kršteno. To muževo ponašanje stvorilo je takovu ranu, da se žena za neko vrijeme povukla svojoj tetki. U međuvremenu, muž je isposlovao rastavu i oženio se s jednom bogatom udovicom inovjerkom. Žena katolikinja ostavljena je na cijedilu.

Ipak zađimo s bračnim parom u novi život, koji se otvara iza vjenčanog dana. Blago onome bračnom paru, koji živi u svetištu obitelji jedinstven u vjeri. Oni zajedno mole isti Credo. Oni idu u istu crkvu. Kod stola Gospodnjega kleče jedno uz drugo. Tada se katolička stranka ne mora kradomice krstiti. Ne mora potajno ići u crkvu ili se šuljati u ispovedaonicu. Kakav položaj zauzima katolička vjera u mješovitom braku? Gdje je križ na zidu? Gdje je škropionica kraj vratiju? Gdje je slika Majke Božje? Kako se poštuje nedjeljna sv. Misa, kako nemrs petkom? Što je sa zajedničkom molitvom? Tu se čovjek zbilja mora pitati: „Mogu li ovo dvoje do dna duše postati jedno, kad nisu jedinstveni u najvažnijim pitanjima života?“ Taj jaz manje osjećaju u zemaljskim pitanjima. Ali, kad im srce osjeti potrebu za razgovorom o vječnim stvarima, tada se jaz opaža. Ono što je katolik primio od svojih roditelja kao nešto najsvetije, u očima inovjeraca je tlapnja i ljudsko djelo, te možda izaziva porugu ili prezir. Razumijete li sada, zašto u mješovitom braku često krvari jedna skrivena rana, koja ne zarašćuje, dok ne dođe smrt? Jedan misijonar pripovijeda: „Svećenik sam 42 godine. Ali još nisam vidio potpuno sretnog mješovitog braka“. Brak se ne smije prosuđivati po vanjštini, nego po njegovoj nutrini. U nekoj su se župi držale misije. Misijonar je došao u jednu obitelj, iz koje su potekla četiri svećenika i dvije redovnice. U sobi je stajala slika roditelja okruženih sa šestero Bogu posvećene djece. Ugledavši sliku, pater je primjetio: „Kako ste sretni“. Sa suzama u očima majka je na to rekla: „Moj život nije bio tako sretan kako vi mislite. Moj muž nije bio katolik i ne ćete vjerovati, koliko je razlika u vjeri otežavala naš život“. — Mješoviti brak ne narušava samo jedinstvo, nego i čistoću vjere. Tko u nju stupa, u najmanju ruku dovodi u opasnost blago katoličke vjere. U čuvanju tjelesnog zdravlja postoji zakon koji glasi: mi udišemo u glavnom onaj zrak, koji su drugi izdahnuli. Pa ako se u našoj blizini ili susjedstvu nalaze ljudi, koji boluju od zarazne bolesti i šire oko sebe bolestan i okuženi zrak, tada dolazi država i s pravom nalaže: dalje od njega. Čuvajte se bližeg dodira, osobito druženja s bolesnikom. Što država s pravom zapovijeda na području čuvanja zdravlja, to zapovijeda Crkva na području duše. Ona to veli: Ne uzimaj po mješovitom braku u najtjesniju životnu zajednicu ljude, koji su druge vjere, te kao da njome dišu riječju i životom. To je tvoj dug čistoći tvoje vjere. Mi cijenimo pošteno uvjerenje ljudi druge vjere. Ljubimo zabludjele. Oni su možda osobno vrlo dobri ljudi i vrijedni karakteri. Katkada vrijedniji od katolika, koji se

ne drže ozbiljno svoje vjere. Ali unatoč tome i tada zabluda ostaje za tebe opasnost zaraze, a mješoviti brak jedan rizik.

2. **Dan krštenja bez mira duše.** — Gledamo drugu postaju na životnom putu mješovitog braka. Mislimo na dan, kad u obitelj ulazi dijete i čeka na sveto krštenje. Nije li za katoličku obitelj divan doživljaj, kad na čelu novorođenog djetešca zablistaju sveti biseri krsne vode i nadjeva se ime novom građaninu u kraljevstvu Božjem? A nema li mnogo mješovitih brakova, gdje je dan krštenja pravi dan muke? Možda je prije vjenčanja bilo zagarantovano katoličko krštenje i odgoj djece. A kako se često, iza vjenčanja takova obećanja ne drže. Ili je katolička stranka unaprijed povrijedila ono, na što je po savjesti dužna i pristala na nekatolički odgoj djece. Kako bilo da bilo, brojke su do suza žalosne. Katolička Crkva po mješovitim brakovima gubi godišnje više duša, nego što ih vani u poganskom svijetu osvajaju za kraljevstvo Božje svi misionari zajedno, svojim molitvama i radom, pa čak i polaganjem svoga života.

Govorim najprije o katolicima, koji dopuštaju da im djeca u mješovitom braku odpadnu od katoličke vjere. Može me takav katolik neznam koliko uvjeravati da je sretan, ja mu ne vjerujem. Jedanput, pa bilo to tek na času smrti, javit će se katolička savjest kao glasan tužitelj i ne će se više ničim dati podmititi. Mnogi katolici, koji u mješoviti brak stupaju uz nekatoličko vjenčanje i odgoj djece, tješe se mišlju. Kad djeca svrše školu, smjet će se opet ispovijedati i pričešćivati. Neka se niko ne vara! Nikakva ispovijed, pa bila i pred papom, ne oprašta grijehe, ako nema dubokog i iskrenog kajanja i ozbiljne volje, da se popravi učinjeno na djeci. Pa i ovdje, gdje postoji kajanje, nikakva ispovijed nije u stanju posve ispraviti nepravdu, koju je netko učinio odpadom svoje djece. Reci sam: Nije li to mučna misao, kad katolik mora reći: Ja sam svoju djecu otrgao od srca Crkve. Ja sam im oduzeo Ispovijed. Ja sam kriv, što oni ne će doživjeti dana prve sv. Pričesti. Ja sam skrivio, što nijedan svećenik ne će stajati uz smrtnu postelju. Ja sam kriv, da je u mojoj obitelji za stoljeća, možda čak do konca svijeta zamrla katolička vjera. Razumije se, ako otac katolik ili majka katolkinja pokažu stvarno kajanje i sve učine, da isprave nepravdu, Crkva ih opet rado prima i oprašta im. Pa je li sada sve u redu? Ako ikada u životu vrijede riječi sv. Pisma: „I za oprošteni grijeh ne budi bez briga“, onda one vrijede ovdje. Ako bi me tko zapitao, koja bi pokora bila dovoljno velika da popravi ovo veliko zlo, ja bih otvoreno rekao: Ne znam nikakvu. Ako se katolička stranka ne kaje za svoju krivnju, niti je ikako nastoji popraviti, onda će svaki, koji misli, razumjeti da Crkva takvome uskraćuje sv. sakramente i sahranu. Dobro znam: prigovara se, da je Crkva nemilosrdna. Ali, daj malo mirno razmisli. Ako je Crkva uvjerena, da je ona jedina od Krista osnovana, onda nikada ne može pristati da katolici od nje otrgnu svoju djecu i da se ona odgajaju u drugoj vjeri.

Ali i onda, kad je katolički odgoj u mješovitom braku osiguran, nad obitelji lebdi tamna sjena. Kako će nekatolička majka upućivati djecu u katoličko mišljenje, život i molitve? Svome katoličkom djetetu ona može biti dobra majka u svemu, samo ne u onom glavnom, odgoju. Kako je čudesna snaga jedinstvene katoličke atmosfere u obitelji, koja dolazi od oca uvjerenog katolika i majke, uvjerene katolikinje. God. 1900. izbio je u Kini krvavi progon kršćana. Bokseri su nastojali ognjem i mačem iskorijeniti kršćanstvo. Osmogodišnje dijete gleda kako tata i mama, braća i sestre, djed i baka idu u mučeničku smrt za svoju svetu vjeru. Došao je red na dijete. Nastojali su ga svim sredstvima nagovorili na otpad. Neustrašivo i odano vjeri, kao kakav junak ono je reklo: Odvedite me pred kip idola. Odveli su dijete u hram pred kip. Tada ono zatraži: Dajte mi šaku tamjana. Uzme tamjan i tresne ga idolu u lice. Okrene se mučiteljima i reče: Ja ću biti mučenik s tatom i mamom. Ne ispustivši ni suze dade da ga razapnu na vrata i izdahne svoju junačku dušicu. Pitam vas, je li takav junački duh moguć kod djece, koja rastu bez jedinstvenog katoličkog odgoja? Ako se već kod Očenaša razilaze; ako za nedjeljno bogoslužение otac i majka idu svako svojim putem; ako ni petkom ni svetkom roditeljska srca ne kucaju složno; dijete se nalazi u sredini, koja nije katolička ni nekatolička. Taj zrak dijete udiše isprva nesvijesno. Ali dijete zna misliti. Ono veli: ako je svejedno, da li je cijela obitelj katolička ili nekatolička, onda je svejedno i to, da li je pojedinac katolik ili nekatolik. Ne čudite se stoga, što najviše djeca iz mješovitog braka isprva budu prema vjeri ravnodušna, a kasnije odpadnu. Redovito u trećem pokoljenju i njihove obitelji okrenu Crkvi leđa. Iznimke samo potvrđuju pravilo.

3. **Dan smrti bez mira srca.** — I na vrata mješovitoga braka zakuca jedanput smrt. Zar ne, katolički bračni drugovi, koji ste vršili svoje dužnosti, da se ne morate uplašiti, kad svećenik prekorači prag vaše bolesničke sobe i kad se zapali samrtna svijeća! Vi možete poći u susret vječnom sucu i reći mu: „Vidi, Gospodine! Ni jedno od djece, koje si nam povjerio, nije propalo našom krivnjom“. A kako stvar stoji u mješovitom braku? Možda svećenik ne smije doći u času smrti, jer drugi bračni drug nema nikakvog razumijevanja za potrebu i smisao katoličke poputbine. Već sam više nego jedanput doživio, da katolik na smrtnoj postelji mora ispaštati mješoviti brak na taj način, da bez sakramenata umirućih mora na put u vječnost. Pa ako i ne bude tako, kako treba da je teško pri srcu katoličkom ocu i katoličkoj majci, kada stoječ na vratima vječnosti, ostavljaju iza sebe svoju djecu. Dušu im tjeskobno pritišće pitanje: što će biti iza moje smrti s mojom katolički odgojenom djecom? Možda će u kuću doći novi otac ili nova majka, koji neće biti naše vjere, onda djeca više ne će smjeti biti katolička. Ne će više smjeti donijeti ni kap svete vode na grob svojoj katoličkoj majci ili svome ocu, ne će više smjeti ni

Očenaš izmoliti. Mrtvi roditelji počivaju pod ledinom i možda su već davno istrunuli. Ali zao udes mješovitog braka nastavlja svoje djelovanje u djeci i njihovoj djeci i unucima i praunucima.

To su samo tri postaje na putu mješovitog braka. A koliko je postaja između njih! Je ti sada jasno, zašto Crkva najstrožije zabranjuje mješoviti brak? Ne od mržnje na inovjerce, nego iz ljubavi i brige za svoju djecu. Katolički roditelji! Molim vas uzdignutih ruku, nemojte pristati, da vaše koje dijete sklopi poznanstvo, koje vodi mješovitom braku. Ovdje treba izbjeći opasnost prije nego što srce počne ljubiti. Srce, koje je već zahvaćeno strašću nema više razumijevanja za pouku. Katolički roditelji, osobito nemojte nikada pristati na mješoviti brak, ako nema nikakvog jamstva za katoličko vjenčanje i odgoj. A ti, katolička mladeži; ne sklapaj načelno nikakva mješovitog braka! U radnji jednog milionera radila je kao prodavačica jedna katolička djevojka. Najstariji sin zamolio je djevojčinu ruku. Imao je sva svojstva, koja su po njenom mišljenju osiguravala sreću u braku. Djevojka je odbila ponudu, da postane ženom jednog milionera. Kao razlog je navela: „Ja vas vrlo poštujem. Ali ne mogu pristati, jer sam katolikinja, i ne mogu se odlučiti na to, da postanem ženom milionera uz cijenu mješovitog braka". U ime vaših roditelja, koji su Vam u kolijevku stavili dragulj vjere: nikada mješovitog braka!

U ime vaše svete Crkve, čija ste djeca postali po krštenju: nikada mješovitog braka!

U ime Boga, koji nam je rekao u sv. Pismu, da kršćanski brak mora biti veza između Krista i Crkve: Nikada mješovitog braka!

U ime vaše prve sv. Pričesti, kada ste svojoj svetoj vjeri i svojoj Crkvi zavjetovali vjernost na vijeke: nikada mješovitog braka!

U ime besmrtnih duša vaše djece, kojima je za njihov odgoj tako potreban dobar katolički otac i dobra katolička majka: nikada mješovitog braka!

A ja još dodajem: Kako još nije dosta ni biti katolik samo po krštenju, ne sklapaj braka ni s jednim nemarnim i lošim katolikom. I ovdje neka vrijedi: dobar katolik je onaj, koji je vrlo dobar katolik!

34. Poziv roditeljskoga odgoja

Poznata je stvar, da čovjek mora svijesno zahvatati u prirodu, koja ga okružuje, eda bi mu što bolje koristila.

Slično je i s čovjekom. I njega treba uzgajati od rođenja, pa gotovo kroz cijeli život. Tu su pozvani u prvom redu roditelji, da pomognu tjelesni i duševni razvitak svoje djece; ne doduše toliko radi koristi, koliko zbog poziva, koji im nalaže naravni, a i pozitivni zakon Božji, te zakon ljudski.

I. Poziv naravnoga zakona. — Dijete je plod naravi. Od naravi su roditelji, otac i majka, određeni da ostave za sobom sposobno potomstvo. Mužu i ženi, ocu i majci, dao je Bog već po prirodi određena svojstva, da mogu poslužiti Njegovoj nakani: „Rastite i množite se"...

No uzaludne bi bile te naravne sposobnosti roditelja, kad bi se samo ograničile na to, da daju život, a da taj život ne unapređuju, uzgajaju. Bez savjesne skrbi roditelja nemoguć bi mu bio život, pa i za nekoliko dana. Zar se sam po sebi ne nameće roditeljima osjećaj dužnosti, da pomognu to nemoćno stvorenje da živi, raste, jača i razvija se?

Roditelji, koji bi poklonili djetetu život, a zanemarili odgoj, ujedno bi taj život od njega oduzeli. Sveti Otac papa Pijo XI. u svojem pismu „O kršćanskom braku" (Casti connubii) kaže: „Dužnost odgajati djecu (po Božjem i naravnom zakonu) pripada u prvom redu onima, koji su rađanjem započeli djelo naravi, i ovima je strogo zabranjeno započeto djelo ostaviti nedovršenim i izložiti ga sigurnoj propasti".

Od djeteta treba da bude u budućnosti duševno i duhovno (moralno) jaka osoba, koja će živjeti i djelovati, kako dolikuje čovjeku kao razumnom slobodnom i ćudorednom biću... Te su duševne sposobnosti, kao i tjelesne, kad se javljaju slabe, nemoćne i nerazvijene. Bez pomoći roditelja nisu kadre, da se snažno razviju.

Čitav dakle čovjek: tijelo i duh, dok je još dijete, ovisan je o roditeljima. Iz toga slijedi po samoj naravi dužnost roditelja, da plod svoj uzgajaju i rode, dokle je on u svom razvitku potreban njihove pomoći. Zato oni i jesu roditelji. Već po prirodnom zakonu, njihova odlika, da stupe u bračnu vezu, imala je za cilj, da budu ne samo roditelji, nego i odgojitelji. Sv. Toma Akvinski kaže: „Ženidba je po naravi određena za odgoj djece".

Dijete je *svojina* roditelja. Dijete je nešto najbliže roditeljima, a oni djetetu. Ono je dio njihovoga bića, što često pokazuje i vanjska tjelesna i duševna sličnost. Već po naravi čovjek nužno voli ono, što mu je najbliže, jer sklonost i ljubav se mjere po bliskosti i srodstvu.

Još nešto. Djeca su po naravi *nastavak* svojih roditelja, produženje njihovoga života. Zato im ne može biti svejedno, kakav će biti taj nastavak njihovoga života. Dužnost im je dakle da ostave iza sebe dostojne zastupnike samih sebe, a to će biti, ako ih kao takve odgoje.

Sv. Toma kaže: „Dobro djeteta obuhvaća i rađanje i odgoj". Mi bismo rekli, da je to dobro djece i roditelja. I to nije posljednja stvar u cijelom pitanju odgoja djece. Uzmimo najviši naravni ideal. U djeci, kao najmilijem dijelu svoga bića i kao nastavku vlastitoga života imali bi roditelji pokloniti svom narodu i uopće čovječanstvu uzvišeni dar od sebe. Ljubav dakle pre-

ma samim sebi traži od roditelja, da taj dar bude što ljepši i savršeniji. To će biti samo po valjanom odgoju.

Kako su loše odgojena djeca zlo za sebe i kazna samim roditeljima neka nam pokaže ovaj primjer.

Sirakuškoga tiranina Dioniza svrgao je s vlasti Dion. Dioniz se domogao Dionovoga sina i skovao mu osvetu. Nije ubio sina, nego ga je iskvario. Pustio ga da radi što hoće, a i sam ga upućivao na razne zloće. Poslije toga je mladića pustio k njegovom ocu Dionu. Otac je brzo uvidio pokvarenost svoga sina i počeo strogo s njime postupati. Kad je sin vidio, da nema šale, bacio se jednoga dana s krova i tako poginuo.

Tko da opiše bol i tugu toga oca za jedincem sinom? Taj gubitak mu nije mogao nadoknaditi nitko, pa ni njegovo bogatstvo, vlast i položaj. No ovaj otac je doživio najveće zlo krivnjom drugoga. Bar mu je savjest bila mirna, da to on sam nije skrivio.

Gori je položaj onih roditelja, koji svojim nemarom ili izravnom krivnjom upropaste sreću svoje djece u vremenu i vječnosti. Uz zlo i sramotu, mučit će ih grižnja savjesti, da su mogli zlo spriječiti dobrim odgojem, koji su zanemarili.

II. Poziv pozitivnoga zakona. — 1. *Bog zove roditelje da odgajaju svoju djecu.* — Gospodin Bog, stvorivši prve ljude, poklonio im je jedan dio svoje uzvišene stvaralačke moći riječima: „Rastite, množite se i napunite zemlju...“ Time se Bog pobrinuo za opstanak ljudskoga roda, kojemu je stvorio početak u Adamu i Evi. „Slabo bi se zaista — kaže Pijo XI. u enciklici „Casti connubii“ — premudri Bog bio pobrinuo za rođenu djecu i uopće za čitav rod ljudski, da nije dao pravo i dužnost odgajanja onima, kojima je udijelio moć i pravo rađanja“. Potrebu odgajanja rođene djece predvidio je Bog već samim tim, što je odredio da čovjek rađanjem dolazi na svijet kao malo, nejako dijete. U početku je stvorio savršene ljude, a potomke njihove prepustio njima samima, da ih ne samo rađaju, nego i usavršavaju. t.j. odgajaju.

U sv. Pismu ima mnogo mjesta, gdje se izravno ili neizravno nalaže roditeljima, da odgajaju svoju djecu. „Ako imaš sinove podučavaj ih i sagibaj u njihovoj mladosti“ (Eccli 7,23). „Očevi... odgajajte svoju djecu u zaptu i strahu Gospodnjem“ (Eph 6,4). „Poučavajte svoga sina, i razveselit će te i dat će užitak tvojoj duši“. (Prov. 29,17). Ako treba i strože Bog upućuje i na kaznu: „Ne zakrati djetetu stegu; kad ga udariš šibom ne će umrijeti. Ti ga bij šibom i dušu ćeš mu izbaviti iz pakla“ (Prov 23, 13—14).

Odgoj Bog traži radi sebe, ali i radi dobra djece i roditelja. Ima i potresnih primjera, kako je Bog kaznio nemarnost roditelja u njihovoj važnoj roditeljskoj službi. Sjetimo se nesretnoga Helija. Bio je dobar savjetnik narodu i vjeran čuvar u svetištu Gospodnjem. ali je zanemario odgoj svojih sinova. Bio je prema njima popustljiv i zato su se izopačili, te ga radi toga stigla teška kazna. „Evo učinit ću nešto u Izraelu“, kaže Bog, „da će zujati oba uha svakome tko čuje. U taj ću dan učiniti Heliju sve, što sam govorio za kuću njegovu od početka do kraja. Jer sam mu javio, da ću suditi domu njegovu do vijeka za nevaljalstvo za koje je znao, da njim navlače na se prokletstvo sinovi njegovi, pa im nije zabranio. Zato se zakleh domu Helijevu, da se ne će očistiti nevaljalstvo doma Helijeva nikakvom žrtvom ni prinosom do vijeka“ (1 Reg 3, 11—14). Znamo, kako se svršilo. Sinovi nevaljali Ofije i Fines poginuli su u ratu s Filistejcima, otet im je kovčeg zavjetni, a Helije se od žalosti srušio sa stolice, slomio vrat i umro.

2. *Krist zove roditelje, da odgajaju svoju djecu.* — Djeca su ne samo dar Božji povjeren roditeljima, da ih čuvaju i odgajaju, nego su i miljenici Kristovi. On ih je oprao svojom krvlju i preporodio vodom i Duhom Svetim. Za njih osobito vrijedi: „Ako smo djeca (Božja) i baštinici smo: baštinici Božji i subaštinici Kristovi“ (Rom 8,17). Krist je djecu osobito volio, dok je bio na zemlji: „Pustite djecu i ne branite im da dođu k meni, jer je takvih kraljevstvo nebesko“ (Matth 19,14). S njima se rado družio i blagosiljao ih. Sebe poistovjetuje s djecom: „Tko primi takvo jedno dijete u moje ime, mene prima“ (Matth 18,5).

U obratnom slučaju, ako su roditelji nemarni u odgoju djece, Isus Krist se ozbiljno prijeti: „Pazite, da ne prezrete nijednoga od ovih malih, jer njihovi anđeli stalno gledaju lice moga Oca na nebesima“ (Matth 18,10). Još gore, ako ih roditelji upućuju na zlo ili svojim primjerom kvare: „Ako tko sablazni (naškodi duši) jednoga od ovih malih, bolje bi mu bilo, da mu se objesi mlinski kamen oko vrata i da potone u morsku dubinu“ (Matth 18,6). Ako to vrijedi za sve ljude u odnosu prema djeci, vrijedi osobito za roditelje.

Sv. Blanka, kraljica, bila je revna kršćanska majke i odgojiteljica svoga sina Ljudevita. Kad ga je poučavala u kršćanskom nauku dodala bi: „Ti znaš. moj Ljudevite, kako te ljubim. Znaš, da ništa drugo ne želim, nego da budeš sretan. No ipak, kad bih znala, da ćeš ikada u životu teškim grijehom Boga uvrijediti, radije bih te sada vidjela mrtva, makar mi odmah srce od žalosti puklo“. Te su se riječi duboko usjekle u srce maloga Ljudevita i u njegovom životu imale velikoga uspjeha, tako, da je Ljudevit postao svetac.

3. *Crkva zove roditelje da odgajaju svoju djecu,* — Katoličku Crkvu je Isus Krist postavio za vrhovnu učiteljicu i vrhunaravnu i duhovnu majku svim kršćanima. Na sv. krštenju postaje dijete član otajstvenog Isušovog Tijela, to jest član katoličke Crkve i dionik svih spasonosnih milosti, što ih je Spasitelj zaslužio i dao Crkvi i ona sama dalje stiče. Za takvo dostojanstvo treba i primjerni (a ne samo kakvigod) odgoj. Čujmo riječi pape Pija XI. u enc. „Casti connubii“: „Neka kršćanski roditelji razumiju, da nisu od-

ređeni samo za umnoženje ljudskoga roda na zemlji, niti dapače samo da odgajaju makar kakve poštivaoce pravoga Boga, nego da rađaju podmladak Crkvi Kristovoj, da donose na svijet građane svetih i ukućane Božje..."

Po svome pravu na kršćansko dijete i po svojoj materinskoj dužnosti, Crkva nadzire odgoj svoje djece i same roditelje, kako taj odgoj vrše. Kao Krist, tako i Crkva u savjesti veže roditelje, da tu dužnost ispravno vrše. Evo što kaže o tom Crkveni zakonik: „Roditelji su strogo dužni, da se svim silama brinu za vjersko-ćudoredni, tjelesni i građanski odgoj djece, a moraju se brinuti i za njihovo vremenito dobro" (can. 1113).

No, Crkva ne samo da je ovlaštena od Krista, da bude učiteljica i odgojiteljica, nego ima i mogućnosti, da tu službu najbolje i obavlja. Posjeduje sva duhovna sredstva i poticaje, da čovjeka doista učini „ukućanom Božjim". Crkva ima i svojstva, da odgojiteljsku službu neograničeno vrši: Krist joj je glava: „Ja sam s vama do svršetka svijeta" (Matth 28, 19). Duh Sveti je vodi: „Utješitelj Duh Sveti, kojega će Otac poslati u moje ime, poučiti će vas u svemu i napomenuti će vam sve, što sam vam govorio" (Jo 14, 26). Kristova je Crkva, konačno, najstarija i najiskusnija učiteljica i odgojiteljica ljudi, jer ona već blizu dvije tisuće godina s najvećim uspjehom vrši svoju nepogrešivu učiteljsku službu. Zato, kad se Crkva obraća u toj stvari kršćanskim roditeljima, čini to s pravom radi svoga poslanja a i radi ljubavi prema svojoj djeci. Pa dok od roditelja traži da joj uzgajaju dobre sinove i kćeri, tim samim otvara njihovoj djeci put zemaljskoj i vječnoj sreći.

Obraćenik Karlo Ernest Jareke, nekada profesor prava na sveučilištu u Berlinu i Bonnu, izjavio je svećeniku na samrti: „Kada umrem, kažite svakome, tko hoće slušati, da sam svoju najveću sreću našao u nepogrešivoj rimskoj Crkvi".

Hrvatski narod zove roditelje, da uzgajaju svoju djecu. — Roditelji su i graditelji budućnosti svoga naroda. Gospodin Bog je Stvoritelj naroda kao i pojedinaca, kojima je dao da izvrše u povijesti sveopćeg ljudstva određene zadatke u planovima Njegove Providnosti. Na toj eto pozornici — možemo kazati na istaknutom mjestu — nalazi se i Hrvatski narod. Do sada, možemo reći, naš je narod časno izvršavao ulogu, koju mu je Bog dodijelio. Dok se žilavo borio za svoj opstanak, bio je i vjekovni stražar i branič kršćanske kulture Evrope od rušilačkih snaga većinom s Istoka. Time je uveliko zadužio mnoge zapadne narode i svijet uopće, te si je stekao časni naslov: „Predziđe kršćanstva". Kad se na pr. Hrvatska oslobodila Turaka, čestitao je kralj Leopold Hrvatima: „Hrvatska vjera i postojanost neka se na vječnu uspomenu slavi po cijelom kršćanstvu".

Kakva nas budućnost čeka? To ovisi najviše o hrvatskim očevima i majkama, kakvu će generaciju dati Hrvatskoj. Zar i u prošlosti najljući neprijatelji našega naroda nisu nastojali, ne samo da skrše postojeću snagu naroda, nego da mu unište i oslon budućnosti, da mu otmu i pokvare djecu. Franački vojnici otimaju hrvatskim majkama djecu iz krila i nabijaju ih na koplja; opasni krivovjerci, bogumili ruše hrvatska ognjišta učeći, da je roditeljsko poslanje od đavla; Turci odvode hrvatske mladiće, da učine od njih zatornike hrvatstva.

Ipak svi ti nisu uspjeli, zahvaljujući najviše hrvatskim kršćanskim očevima i majkama. Dok prvi nisu, tako reći nikada, otpasavali mača, oboje kao roditelji ljubili su svoju brojnu djecu i odgajali ih za Boga i domovinu. Tu su službu dakako pretežno vršile hrvatske majke, koje su i same bile svijesne i požrtvovne kršćanke. Jedan učeni biskup (Ketteler) rekao je: „Kršćanska je mati među živim Božjim darovima najveći dar".

Uz svijest dužnosti neka se hrvatski roditelji ugledaju u svijetle primjere naših starih Hrvata i Hrvatica:

Na grobnoj ploči hrvatske kraljice Jelene, žene kralja Mihajla Krešimira II. i majke kralja Stjepana Držislava stoji napisano: „U ovom grobu počiva Jelena, službenica Božja, žena Mihajla kralja, a majka Sjepana kralja... Gle ovo je ona, koja je za života bila majka kraljevstvu, zatim postala majkom sirota i zaštitnicom udovica..."

Poslednji bosanski kralj Stjepan Tomašević predstavio se po svojem poslanstvu sv. Ocu Papi Piju II. ovako: „Katolik sam od mladosti i poznavalac kršćanskog nauka". Turci su ga g. 1463. izdajstvom uhvatili u Ključu i ubili ga". Bilo da je bio živ izgubljen, bilo posječen, bilo ustrijeljen, bilo od samoga sultana zaklan, no vjerom nije krenuo", piše o njemu hrvatski povjesničar dr. Jelenić.

35. Roditeljske odgojne sposobnosti

1. Prvi odgojni faktor: Roditeljska svijest odgovornosti i požrtvovnosti. Kad je Bog dao Zahariji i Elizabeti sina, zbile su se čudnovate stvari. I susjedi su to vidjeli i govorili. „Šta će biti od ovoga djeteta? Jer ruka Gospodnja bijaše nad njim" (Luc 1,66). Mi znamo, što je bilo od toga djeteta. Sam Spasitelj je kasnije rekao za njega: „Kažem vam: Nijedan između rođenih od žena nije veći prorok od Ivana Krstitelja" (Luc 7,28). Bio je dakle veliki prorok, svetac i preteča Kristov.

To isto pitanje kršćanski otac i mati treba da postave za svako svoje dijete kad im ga kumovi donesu sa sv. krštenja. „Što će biti od ovog našeg djeteta?" Na njemu su se zbile čudne stvari na krštenju. Došao je doduše prirodnim

putem na svijet kao svaki čovjek, ali je odmah postao i dijete Božje, pošto se Duh Sveti nastanio u njemu, Krist ga primio pod svoje okrilje, a Crkva uvrstila među Božje građane.

Zar se već kod prve pomisli na to ne javlja svijest teške dogovornosti kršćanskih roditelja, kad su jedno takovo dijete iz Božje ruke dobili u svoj dom? Isus Krist je nekoć stavio pred apostole jedno dijete i rekao: „Zaista vam kažem, ako se ne obratite i ne budete kao djeca, ne ćete unići u kraljevstvo nebesko“ (Matth 18,3). Takvu djecu sposobnu za kraljevstvo nebesko vi ste, roditelji, primili poslije sv. krštenja. Takvu djecu On će od vas tražiti. Ako vaš nemar ili zla volja skrivi, da vaša djeca ne budu takva, sami ste im zatvorili kraljevstvo nebesko, da i ne govorim o drugim zlima već na ovom svijetu.

Spasitelj je unaprijed izrekao osudu takvim roditeljima: „Tko upropasti dušu jednog djeteta, bolje bi mu bilo, da mu se mlinski kamen objesi oko vrata i potone u morsku dubinu“ (Matth 18,6).

Neka bogata jedinica je imala jedinicu kćer. Još kao djetetu kupovala joj je sve najljepše. Za molitvu nije imala vremena. Kad je bila veća, sama je birala dragocjenosti, a mati joj nije nije ništa kratila. U dvadesetoj godini kći oboli od sušice. Mati je vidjela, da će joj kći umrijeti, pa joj reče: „Draga kćerko sada ćeš morati malo i na Boga misliti, pokušaj malo moliti, ti si teško bolesna. Bog zna kako će se svršiti!“ „O majko,“ — odvrati kći — „tako mi nijesi nikada govorila, zašto me baš danas plašiš s takvim stvarima? Donesi mi radije moj najljepši ures za kosu i biserni đerdan“... Mati joj plačući donese. Djevojka se uresi i zatraži ogledalo. Kad se pogledala zadrhtala je i rekla materi: „Majko, ja mislim da umirem. Što će biti od mene?“ U isti čas mrtva padne na uzglavlje.

Većini roditelja se ne može prigovoriti, da se ne žrtvuju za svoju djecu. Požrtvovnost je jedno od svojstava, koja je Bog usadio u narav roditelja, da sigurnije udovolje pozivu odgoja svoje djece. Upregnite taj dar požrtvovnosti ne samo u skrb za tijelo i zemaljsko dobro djece, nego u prvom redu za dobar kršćanski odgoj. Dok se žrtvujete mislite na duše svoje djece. I tu važi ona Kristova riječ: „Tražite najprije kraljevstvo Božje i Njegovu pravdu, a drugo će vam se dodati“ (Matth 6,33). Prva briga neka vam bude moralni i vjerski odgoj vaše djece, a drugo će vašim i njihovim poštenim radom uz Božji blagoslov samo doći, a na samrti ćete imati veliku utjehu.

Sv. Ljudevit, biskup tuluški jedva je navršio 32 godine, kad je umro. Brzo poslije toga sv. Otac Papa Ivan XXII. ga proglasi svetim. Papa je ujedno pisao i čestitao na velikoj sreći Ljudevitovoj majci, koja je još bila živa. „O rijetke sreće što ju je materino srce doživjelo“.

Kakvo veselje na pr. mora imati na nebu otac sv. Terezije od Maloga Isusa, kad već oko sebe ima svih šest kćeri, koje su umrle na glasu svetosti?!

2. Drugi odgojni faktor: *Roditeljska ljubav pijetet.* Ima divnih primjera roditeljske ljubavi. Poznavao sam oca, koji se da sina izbavi iz ratne pogibelji, sam nudao da ga zamijeni u prvim borbenim redovima, gdje se nalazio. Ima slučajeva, da otac preuzima krivnju sina i zadovoljava ljudskoj pravdi. A što je tek kadra učiniti majčina ljubav? Ta ona je već poslovična i ovjekovječena bezbrojnim pjesmama i drugim umjetničkim tvorevinama. Da spomenem samo onu dirljivu našu narodnu pjesmu. Sin je za volju svoje opake žene ubio svoju majku. Dok nosi u njedrima majčino srce kao dokaz, da je svoje krvavo djelo izvršio, spotakne se i padne. Majčino srce sažalno ga pita: „Jesi li se jako udario, dragi moj sinko?“

No, kao svi darovi Božji tako se mora čuvati i ovaj da ne zastrani i tako ne promaši pravi cilj. Mnoge roditelje ta ljubav (inače dragocjeno odgojno sredstvo) upravo zaslijepi. Oni naprosto ne vide zla kod svoje djece i ako im tko želi otvoriti oči, uvrijeđeni odbijaju: „Ta ne može biti, naše dijete nije takovo“ Takva će se djeca ugušiti u korovu zla, koje niče s godinama u njihovoj duši. „Sjetila i misao čovječjeg srca naginju na zlo od njegove mladosti“ (Gen 8,21). I odrasli sveti ljudi su sami sa sodom vodili borbu: „Ta znamo, da je zakon duhovan, ali ja sam tjelesan... jer ne činim ono, što hoću, nego što mrzim, ono činim... Dobro, što hoću ne činim, nego zlo, što ne ću ono činim“ (Rom 7,14-15,19). Tu je govor o tz. majmunskoj ljubavi prema djeci. Drugima se ljubav usredotočila samo u skrb za zemaljsko dobro njihove djece. Kod takvih roditelja je ljubav ograničena na manje važnu stvar u životu djece i nije manje sudbonosna od one prve — slijepe — ljubavi. Takvi roditelji ne moraju biti zli. Dosta da su samo nehajni za vjersko ćudoredni odgoj dece. Na samrti će se možda tješiti, da su opskrbili svoju djecu na zemlji, da su im dali građansku visoku naobrazbu i podigli na dobar položaj itd. No, od njih će se oduzeti kraljevstvo Kristovo. Njihovi. možda već sinovi i kćeri, a pogotovo unučad više neće vjerovati u Krista Gospodina. „Kraljevstvo Božje oduzet će se od vas i dati narodu, koji donosi rodove njegove“ (Matth 21, 43). Zar nije korjen mnogim otpadima od vjere u naše vrijeme nehaj tz. „dobrih roditelja“?

Međutim: „Što vrijedi čovjeku, ako sav svijet zadobije, a dušu izgubi“ (Matth 16, 26).

Francuskog viteza Bajarda upitali su: „Kako bogatstvo mora otac ostaviti djeci?“ On je odgovorio: „Krepost i mudrost; to je bogatstvo, koje ne može uzeti oluja niti zao čovjek“.

Neki vladar šetao je dvorskim perivojem. Na travi su se igrali njegovi sinovi ne znajući da je otac blizu. Najstariji se ponašao vrlo drzovito prema mlađoj braći. Htio je da bude sve po njegovoj volji. Ako nije bilo, prijetio se sad jednom, sad drugom bratu: Pokazat ću ja tebi, tko je prijestoljonasljednik.

Vladar koji je neko vrijeme to posmatrao, pristupi i stane drznika šibom poučavati: „A ja

ću tebi pokazati, tko je sada vladar i ne trpi da ti tako postupaš sa svojom braćom“.

3. Treći odgojni faktor. *Roditeljski auktoritet.* Među roditeljska svojstva spada i vlast djeci zapovijedati i ugled kojemu se djeca moraju podvrgavati i poštivati ga. I doista, mala djeca se rado pokoravaju toj vlasti i primaju roditeljski ugled kao nešto veliko i sveto. Za njih su riješeni svi problemi, kad otac ili mati nešto kažu; tako je rekao tata, tako hoće mama! Kasnije se doduše kod djece javlja samovolja, ali roditelji moraju znati zadržati ugled što im ga je Bog dao, sve do zrelih godina svoje djece.

Da se sačuva auktoritet treba djeci zapovijedati mirno ali odlučno, te ostati dosljedan, t. j. ne opozvati svoju zapovijed, ako je djeca mogu izvršiti. Ako se roditelji uzrujavaju, dijete brzo opazi, da se roditelji sami nijesu mogli svladati i odbit će njihovu strogost na časovito raspoloženje. Time roditeljski ugled gubi na vrijednosti. „Ukor u srdžbi nije prav“ (Eccli 19, 20). Isto tako, ako roditelji opozovu svoju zapovijed, osim ako je nerazborita, djeca će smatrati da nije važna i drugi puta se ne će na nju obazirati. Svaki neposluh treba kazniti No, ne valja kažnjavati prečesto ni odviše. „Očevi ne razdražujte svoje djece, da ne budu malodušna“ (Col 3, 22). O vrsti i veličini kazne otac i mati neka se sporazume. Dobra djeca naprotiv zaslužuju pohvalu a kadkada i nagradu.

Najbolje sredstvo je dobar primjer roditelja. Dobre i kreposne roditelje, djeca će poštivati i rado slušati. Obratno, ako roditelji drugačije govore, a drugačije rade, sva ta pravila ne će vrijediti ništa.

Neki je otac lijepo učio dijete, kako se mora čuvati grijeha, jer Bog sve vidi i svaki grijeh kazni. Za nekoliko dana upita sin oca: „Oče, da li uistinu Bog sve vidi“? „Dakako“ „Onda je i tebe vidio, kad si u nedjelju došao kući pijan“. — Neko je dijete lagalo. Mati ga oštro ukori. Rekla je, da je to ružan grijeh kojega Bog kažnjava. Poslije nekoliko dana čulo je dijete kako mati neistinu govori susjedu. Sad je dijete ukorilo majku: „Danas si ti, mamo, lagala. Bog će te kazniti, jer si ga uvrijedila“.

Najgora i najpogubnija zloupotreba roditeljskog auktoriteta bila bi, da bi oni zapovijedali djeci, što Bog zabranjuje. Tu dakako djeca ne samo, da ne bi bila dužna slušati, nego ne bi ni smjela slušati. U tom slučaju roditelji nijesu više namjesnici Božji nego uzurpatori Božje vlasti za zlo. „Sudite: je li pravo pred Bogom, da vas više slušamo, nego Boga?“ (Act 4,19).

4. Četvrti faktor odgoja. *Sakramentalna milost. Krist odgaja s roditeljima.* Na kraju moram kazati s Psalmistom: „Ako Gospod ne gradi doma, uzalud se trude, koji ga grade“ (Ps 126,1). Jedan je Učitelj i Odgojitelj Gospodin naš Isus Krist. „Vi zovete mene Učiteljem i Gospodinom i pravo kažete jer jesam“ (Jo 13,12). Tko nije bio u školi toga Učitelja i tko ne vodi djecu Isusu Kristu, Učitelju, ne će kršćanski odgojiti svoju decu. Sv. Otac papa Pijo XI. nabraja divne plodove kršćanskog odgoja i kaže: „To su u svakom pogledu blagotvorni plodovi kršćanskog odgoja upravo radi vrhunaravnog života i kreposti, što ih u čovjeku razvija i obrazuje. Krist naime, Gospodin naš, Božanski Učitelj, jednako je izvor i uzročnik tog (vrhunaravnog) života i kreposti, kao ujedno svojim primjerom sveopći i svima staležima ljudskog naraštaja pristupačan uzor — naročito mladeži“.

Kršćanski roditelji! Korisno je steći bar temeljno znanje o kršćanskom odgoju, ali uspjet ćete samo onda, ako Kristova milost, koju ste primili u sakramentu ženidbe, djeluje s vama u odgoju djece. Poznato je nama, da je glavna svrha ženidbe, rađanje i uzgajanje djece. To je glavna svrha vašeg bračnog stanja. Ali je vaše vjenčanje ujedno i sv. sakramenat. Glavna snaga i moć toga svetog sakramenta jeste Kristova milost, koja kršćanskim roditeljima pomaže, da mogu odgajati djecu i tako Bogu i Crkvi dati dobre kršćane. Doista, braćo i sestre, hoćete li pravo odgojiti svoju djecu, onda to možete samo pomoću Isusa i njegove milosti.

Što je nekoć pisao sv. Pavao Timoteju: „Ne zanemaruj milosti, koja je u tebi“ (1 Tim 4, 14), vrijedi i za kršćanske roditelje. Djeca njihova neka budu već od početka svog života djeca milosti, koja djeluje u roditeljima i djeca roditeljske molitve. — Izak, Samuel, sv. Ivan Krstitelj. osobito Bl. Dj. Marija bila su djeca milosti i plod roditeljskih molitava. To treba da bude priprava i utiranje puta onim potocima milosti, što će se izlijevati na dušu djeteta — po skrbi roditelja — u sv. krštenju i ostalim sakramentima, kad dođe za njih vrijeme.

Svećenik u društvu

Napisao Kardinal Suhard, nadbiskup pariski

(Nastavak 20)

Ali i tu treba istini pogledati u oči. Priličan se broj mladića odvraća od tog „svjetovnog“ svećenstva, kojemu zamjeraju dvije stvari. Oni mu spočitavaju, uporedujući ga s redovničkim životom, da je u isti mah suviše lak — radi neznatnih svagdanjih poslova i zato, što nema triju zavjeta, — i suviše težak, radi njegova dodira sa svjetskim životom i radi osamljenosti, koja je svojstvena kako seoskim župama, tako i velikim gradskim središtima.

Duhovnost dijecezanskoga klera

Sav će napor biti beskoristan, ako se ne dokaže, po pravu i po iskustvu, da je dijecezanska

služba *velika*, i da je *moguća*. Da se to ustanovi, trebala bi duga razlaganja, a tomu nema ovdje mjesta. Ne možemo čak ni nabrojiti glavne argumentacije te studije, koja je uostalom bila predmet plodna rada, što je bio poduzet na izričiti zahtjev francuskog episkopata. Mi možemo samo uputiti na to (1) Ne ćemo ni navoditi, što je sve već uređeno i što će sve još biti uvedeno u našoj biskupiji u dnevnom vršenju župničke službe, u udruženom svijetlu principa i razborita iskustva. Ipak, pokazavši, da svaki svećenik vrši u praksi one kreposti, koje su predmet triju zavjeta, mi smo možda već djelomice odgovorili na prvu objekciju, koja poriče župskoj službi njezinu veličinu. Što se tiče drugog prigovora, nemoguće službe, najbolji mu je odgovor u svagdanjem životu naših svećenika i u našoj vjerskoj povijesti, napose ovih posljednjih godina. Naš je kler imao svoje junake i svoje svece. Mi znamo tajnu njihove kreposti, koja nije bila istom kakva: svećenici s našeg tla hranili su se njegovim snagama. Gdje su se rodili, tamo su i živjeli. Kao klerici odabrali su tu službu — Sveti Duh izabrao ju je za njih. Kao svećenici predali su joj se. Mističko sjedinjenje, uzvišeni ugovori ih vežu, ali lancem, koji im je mio, i zadaćom, koja ih preobražava. Poštivajući svoje podrijetlo, zacrtali su i svoju sudbinu: kad hrast padne, pada na mjesto, gdje se rodio.

Povlastice majki

Majke obitelji, vama se obraćamo, jer vi raspolažete, za dolazak svećeničkoga Kraljevstva Kristova, izuzetnom povlasticom. Vi ste možda, u svakom slučaju vi možete, vi biste morale željeti, da postanete — majkom svećenika. Kad mislite na to, vi se možda bojite za toga sina i za sebe. Bojite se, da ga ne upropastite. Vas je strah, ne će li on promašiti svoj život. Kad oklijevate na taj način, pogledajte Onu, koja vam je zacrtala put. Poput vas Blažena Djevica Mar.ja bila je najprije zbunjena Anđeoskim pozdravom (Luc. 1, 28—29). Ali kad je rekla svoj „Fiat", čitav joj se život izmijenio. Marija je postala samo očekivanje, čežnja prikazba Jedinoga i Vječnoga Svećenika. Ona je bila nazočna kod svih njegovih čina. Pošto ga je dala na svijet Rođenjem, ona ga prikazuje Bogu i hramu. Ona ostaje blizu Križa. Ali Isus uskrsava, i njegova Majka nastavlja u nebu s njim posredovanje za nas, kao Posrednica milosti i oproštenja. Stoga, premda nije u razmjeru s tom čudesnom povlasticom, vaša vas povlastica, zemaljske majke, čini također „blagoslovljenima među ženama". Nema veće milosti za vas do prikazivati Kristu, jedinom Posredniku ljudi, glas, koji će postati njegovim. Ruke, koje će blagoslivljati i posvećivati, poput njegovih božanskih ruku. Tijelo, koje će se prikazati s Njim kao žrtva pomirnica spasenja. Usvojite te misli! Ako Bog govori srcu vašeg djeteta, ne gušite u njemu taj poziv. Doći će bez sumnje dan, kad će taj sin vaše ljubavi napustiti očinsku kuću, da pođe po svijetu, u potragu za braćom koju treba spasavati. Tada ćete trpjeti u svom slomljenom srcu. I moći će se kazati o vama, na neki način, što je govorio Prorok: „Po njihovim ranama mi smo ozdravili" (Is 53,5). Ali kad dadnete Bogu onoga, koga On traži od vas, opazit ćete, da će vam on biti vraćen. Njegovo srce ne će znati druge ljubavi osim vaše. Nijedan vam sin ne će biti bliži od ovoga. I nikada ne će presušiti vaša radost, što ste dali Crkvi jednog svećenika, svijetu spasitelja. Svećeničko zvanje čist je dar Božji. Ali on prolazi kroz srce majki. I to će biti njihova veličina i njihova zahvala sve do u Vječnost.

Molitva za svećeništvo

Razumijevati, pomagati vaše svećenike i davati ih svijetu. Toj trostrukoj dužnosti, predraga naša braćo, ne ćete propustiti dodati još jednu: moliti se za svoje svećenike. Mnogi ne misle na to nikad. Oni smatraju sasvim prirodnim, da preporuče svoje namjene svom župniku, svom duhovniku, svom ispovjedniku. Ne dolazi im ni jedan jedini puta na um, da svećenici, radi same svoje uzvišene misije i radi strahovitog tereta bijede i grijeha, kojim ljudi opterećuju njihova ramena, moraju biti predmet prvih namjena Crkve. Vi ćete se pridružiti svagdanjim prošnjama i žrtvama što ih prikazuju Bogu, za raširenje i posvećenje svećeništva na zemlji, toliki manastiri, toliko zaslužnih i skrivenih duša. I odredit ćete u svojoj zahvali poslije Pričesti, ili u zajedničkoj obiteljskoj večernjoj molitvi, osobito revni spomen za svećenike, za redovnike, za misionare. Pridružit ćete tome i sve one, koji i koje podupiru njih svojim kontemplativnim životom i djelima pokore, sve posvećene duše Crkve, koje učestvuju, stvarno ili mistično, u teretima i ovlastima svećeništva — klerike, novake i sve one, koje kršćanski način govora označuje tako intimnim i tako lijepim izrazom: Braće i Sestara u Isusu Kristu.

---

(1) Taj zahtjev mistike dijecezanskoga klera dao je povoda, posljednjih godina, nizu studija, kojima je podloga metodično ispitivanje Msgra Guerry-a, na upit francuskih kardinala i nadbiskupa o „naravi i duhovnosti dijecezanskoga klera". I drugi su pokušaji učinjeni u tom istom smjeru, polazeći s različitih vidika i interesa. Ne prejudicirajući zaključcima, koje sada treba da ispitaju teolozi s jasnom nepristranošću, možemo već raspoznati dobre učinke, što ih je već proizvelo na praktičnom polju pastoralnoga života osvjetljenje sredstava i potreba dijecezanskoga klera.

I redovnici i svjetovni svećenici, — sretni smo, što to možemo ustanoviti, — već su uzajamno crpli koristi iz tih lojalnih i bratskih dodira, a to će se, sigurni smo, još povećati. U svakom slučaju mi smo dužni istini i zahvalnosti reći ovdje dobročinstvo, što ga iz te uske suradnje crpe pariska biskupija.

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strosmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 400.— Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Grafičko preduzeće „Jovan Popović", Beograd, Albanska 17